

SZAKDOLGOZAT

Bán Erika Hajnalka

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Budai Campus

Gazdaságtudományi Intézet

Gazdálkodási- és menedzsment szak – Üzletviteli menedzser

A munkanélküliség okai és következményei

**A foglalkoztatáspolitikai aktuális kérdései – munkanélküliek támogatási
rendszere Magyarországon**

Belső konzulens: Dr. habil Dedák István
főiskolai tanár

Készítette: Bán Erika Hajnalka
OGF4RZ
Levelező tagozat

Budapest

2024

Tartalomjegyzék:

1. Bevezetés, témabemutató	2
2. A foglalkoztatottság és a munkanélküliség alapfogalmai, mutatószámai	4
2.1. Munkaerőpiac, foglalkoztatott és munkanélküli személy, aktív népesség	4
2.2. A legfontosabb mutatószámok – aktivitási ráta, foglalkoztatási ráta, munkanélküliségi ráta..	6
3. A közgazdasági elméletben értelmezett munkanélküliség	9
3.1. A természetes munkanélküliség kérdései	9
3.2. Munkanélküliség természetes rátája	10
3.3. A konjunkturális munkanélküliség	10
3.4. A magas reálbérek okozta munkanélküliség	11
4. A foglalkoztatáspolitikai és az ahhoz kapcsolódó szerepvállalások	13
5. A munkanélküliség csökkentésének lehetőségei	16
5.1. Fiskális politika működése, eszközei	17
5.2. A monetáris politika	18
6. A munkanélküli - segélyezési rendszerek Magyarországon	20
6.1. Történelmi áttekintés hazánkban	20
6.2. Juttatás időtartama és mértéke	21
7. Kutatás bemutatása	24
7.1. Kutatás célja	24
7.2. Kutatás módszertana	24
7.3. Kérdőív felépítése	24
8. Eredmények	26
9. Következtetések és javaslatok	45
10. Összefoglalás	47
Irodalomjegyzék	48
Ábrák és táblázatok jegyzéke	50
Mellékletek	52
Függelék	59

1. Bevezetés, témabemutató

A munka jelentősége a társadalom és az ember kapcsolatának egy kifejezetten komplex és sokoldalú oldalára világít rá. Bár a munkaerőpiac és a foglalkoztatáspolitikai kérdései országonként eltérőek, mindenhol a figyelem középpontjában állnak. Lélektani szempontból rengeteg személyes jellemzője van, többek között segíti az egyént az önmegvalósítás folyamatában, szerkezetet biztosít a mindennapokban, lehetőséget biztosít a társas kapcsolatok kialakítására, érzelmi éntudatot ébreszt, megélhetési forrást biztosít és alkalmat teremt a tudás, hozzáértés elsajátításához és hasznosításához. A munka fogalma egyre inkább eltávolodik a „termelő” tevékenység hagyományos meghatározásától. Manapság a társadalomtudománnyal foglalkozó tudományágak a munkát nem az emberi szükségletek vagy hasznosság szempontjából közelítik meg, a hangsúlyt arra fektetik, hogy a munkát olyan társadalmi jelenségként kell értelmezni, ahol a termelékenység és a hasznosítás mellett az ember méltóságának és alapvető jogainak is szerepe van. Ebben a kontextusban a foglalkoztatáspolitikai egy olyan komplex feladat, amelyben a munkaerő két fő területének, a szociális és gazdasági szférának különböző nézőpontjait kell érvényre juttatni, gazdasági megfontolások mellett a foglalkoztatáshoz sajátos szociális aspektusok, társadalmi érdekek, a létbiztonság fenntartása és a munkaerő kínálat lekötése is kapcsolódnak.

A körülöttünk zajló gazdasági változások, technológiai fejlődések, valamint az elmúlt években a COVID-19 járvány új kihívásokat jelentettek az egyén, a társadalom és a gazdaság számára. Az események során világszerte munkavállalók milliói veszítették el állásukat és váltak munkanélkülivé, több gazdasági szektor is válságos helyzetbe került. Ezen helyzetek kezelésére a foglalkoztatáspolitikai és a munkanélküliek támogatási rendszere kiemelt fontos szereppel rendelkezik. A foglalkoztatáspolitikai elsődleges feladata hogy elősegítse a munkaerőpiac hatékony működését, szorgalmazza a munkahelyteremtést és célul tűzte ki a munkanélküliek gyors reintegrációjának biztosítását a gazdasági életbe, mivel a hosszan tartó munkanélküliség gazdasági problémát is jelent a társadalmi következmények mellett. Országonként és régióként a munkanélküliek támogatási rendszere eltérő mértékű, erősségű és időtartamú, emiatt világszerte különféle modellek jöttek létre a munkanélküliek segélyezésére, amelyek folyamatos viták tárgyát képezik. Mindezeket összevetve úgy tűnik, hogy a munkanélküliség és a vele szorosan összefüggő segélyezési

rendszert a további években is a közgazdasági vizsgálódások középponti témájának tekinthetjük.

Szakedolgozatom célja, hogy bemutassa a munkanélküliséget, továbbá a munkanélküli-ellátási rendszer sajátosságait és változásait, az aktuális tendenciákat és megítéléseket figyelembe véve, ezen felül körvonalazni hogyan lehetne a hazai segélyezési rendszereket hatékonyabbá tenni a munkaerőpiaci kihívások fényében.

Dolgozatom felépítése a következő. Első lépésben a munkanélküliség témájához kapcsolódó alapvető fogalmakat mutatom be korábban elsajátított makroökonómiai tanulmányaimra támaszkodva, amik segítségünkre lesznek a továbbiakban az okozott gazdasági eredmények elemzésére. Ezután a legfontosabb mutatószámokat írom le és végzek összehasonlításokat, amelyek segítségével a gazdasági folyamatokban zajló változások átláthatóbbá válnak számunkra. Ezt követően a munkanélküliség közgazdasági magyarázatát, okait tekintem át, valamint a foglalkoztatáspolitikai célját és szereplőit, azok tevékenységét foglalom röviden össze. Miután a szerepvállalásokat részleteztem, a munkanélküliség csökkentésének lehetőségeit szemléltetem, mit tehet a kormányzat és a központi bank általánosságban a gazdasági folyamatok javításával a munkahelyek teremtése érdekében. Az utolsó részben a munkanélküliségi segélyezés rendszerét elemzem, amely a szakedolgozatom vizsgálati területe, ezen felül a saját kérdőíves kutatás során kapott eredményeket összegzem és foglalom össze. Zárásképpen célravezető javaslatokat teszek a rendszer további hatékony működése érdekében.

2. A foglalkoztatottság és a munkanélküliség alapfogalmai, mutatószámai

A munkaerőpiac működésének felismeréséhez, a munkanélküliség és az okozott gazdasági problémák feltárásához néhány alapfogalommal tisztában kell lennünk, mert csak pontos fogalmak segítségével vagyunk képesek konkrét elemzéseket készíteni.

2.1. Munkaerőpiac, foglalkoztatott és munkanélküli személy, aktív népesség

Az a piac, ahol a kínálat másképp kifejezve a vevők, mint például munkaadók, alkalmazók, munkáltatók és a kereslet, másképpen kifejezve eladók, a foglalkoztatottak, munkavállalók, alkalmazottak találkoznak és ezen a közgazdasági értelemben vett piacon adásvétellel, cserével kapcsolatos viszonyok jönnek létre. Ennek a piacnak a működése révén a két csoport egymásra talál, munkaerőt keresnek a munkáltatók, a másik oldalon pedig munkát keresnek a munkavállalók. A munkaerőpiacot ez a két szereplő mozgatja, a keresleti oldalon behatárolható hogy egy adott időszakban milyen számú személyi állományú, struktúrájú, összetételű munkaerő kapacitásra tart igényt. A másik, a kínálati oldalt képezik, akik munkát keresnek, dolgozni szeretnének jövedelemszerzés céljából. Ebbe beletartoznak azon munkavállalók összessége, akik a fennálló bérszint mellett munkát szeretnének vállalni, vagyis az aktív népesség, a munkanélküliek és a foglalkoztatottak összege. (László, 2021)

A munkaerőpiacon zajló folyamatokat, jelenségeket statisztikai mutatószámokkal mérik és elemzik. Például a munkanélküliségi ráta és a foglalkoztatási ráta, amelyeket a továbbiakban fejtek ki részletesebben.

Foglalkoztatott az a személy, aki egy adott időszakon belül, egy héten minimum egy órányi munkát végzett vagy munkával rendelkezett, amellyel jövedelmet szerzett. Beleértve az alkalmi munkavállalókat és a részmunkaidőt vállaló dolgozókat is. (Nagy, 2018)

Külön kiemelendő a fogalom meghatározásakor hogy nincs jelentősége, hogy az adott személy esetleg részmunkaidőben, teljes munkaidőben vagy alkalmi munkát végez, a felsoroltak mind a foglalkoztatottak csoportját erősítik.

Munkanélküli személynek tekinthető az, aki munkát keres, kész munkába állni, de jelenleg és az adott héten nem dolgozik, dolgozott.

A kérdezett időpontot megelőző négy hétben tevékenyen munkát keresett és két héten belül rendelkezésre tudna állni egy munkahelyen. Ide tartoznak azok a személyek is, akik a munkájukat 90 napon belül el tudják kezdeni, mert már találtak állást. (Nagy, 2018)

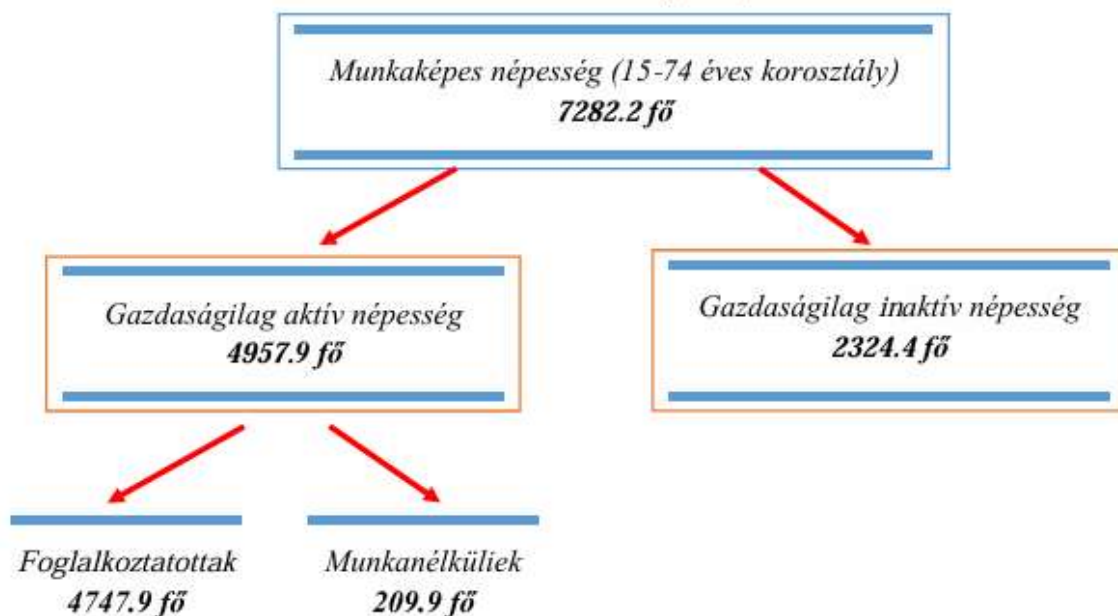
Aktív népességhez tartoznak azok a személyek, akik egy adott országban egy bizonyos időszakban szándékoznak munkát vállalni, tehát aktívan jelen vannak a munkaerőpiacon. Ide értendők, akik már foglalkoztatásban állnak, illetve azok is, akik még nincsenek állományban, munkanélküliek. Az aktív népességre több gazdasági és társadalmi tényező is hatással van és az adott ország fontos gazdasági és munkaerőpiaci állapotáról ad képet, mert tükrözi, hogy a régióban hányan keresnek éppen munkát illetve a munkavállalásban milyen arányban vesznek részt a társadalom tagjai. (Dedák, 2010)

Tehát a foglalkoztatottak és a munkanélküliek együttes száma az aktív, munkaképes népesség, ez alatt a 15-74 év közötti korosztályú egyéneket értjük.

Az aktuális, hazai munkaerőpiaci helyzetet foglalom össze az 1. sz ábrán:

1. ábra – A népesség gazdasági aktivitása Magyarországon

**A népesség gazdasági aktivitása Magyarországon (2024 augusztusi adatai alapján,
ezer főben kifejezve)**

Forrás: KSH (2024) – saját szerkesztés

2.2 A legfontosabb mutatószámok – aktivitási ráta, foglalkoztatási ráta, munkanélküliségi ráta

A gazdasági mutatószámokat és kapott adatokat minden esetben viszonyítanunk kell egymáshoz, mert a munkaerőpiacon kapott abszolút számok magukban nem értelmezhetők és kevés információt szolgáltatnak a gazdasági folyamatokról. A viszonyszámok segítségével lehetőséget kapunk a nemzetközi vagy országon belüli munkaerőpiaci folyamatok összehasonlítására.

Az aktivitási ráta a foglalkoztatáspolitikai területén használt mutatószám, amely a munkavállalási aktivitást méri egy adott gazdasági vagy társadalmi csoporton belül. Általában a munkaképes korú, gazdaságilag aktív népességet veszik alapul, és azt mutatja, hogy hányan vannak foglalkoztatva vagy keresnek munkát a munkaképes népességhez viszonyítva. Az aktivitási arány különösen fontos a munkaerőpiac működésének és a foglalkoztatási politikák hatékonyságának értékelésében. Magas aktivitási arány általában azt jelzi, hogy a gazdaságban és a társadalomban aktívan részt vesznek a munkavállalók. Alacsony aktivitási arány esetén pedig lehetőségek vannak a munkaerőpiac és a foglalkoztatási intézkedések javítására, hogy növeljék a foglalkoztatottságot és csökkentsék a munkanélküliséget. Az aktivitási arány megannyi tényezőtől függ, mint például a gazdasági helyzet, a demográfiai változások és a foglalkoztatáspolitikai intézkedések hatékonysága, ezért a munkaerőpiac alakulása szempontjából kitüntetett fontossággal bír. Az aktivitási ráta kiszámítása az alábbi módon történik:

$$\text{Aktivitási ráta (\%)} = \frac{\text{aktív népesség}}{\text{munkaképes népesség}} * 100$$

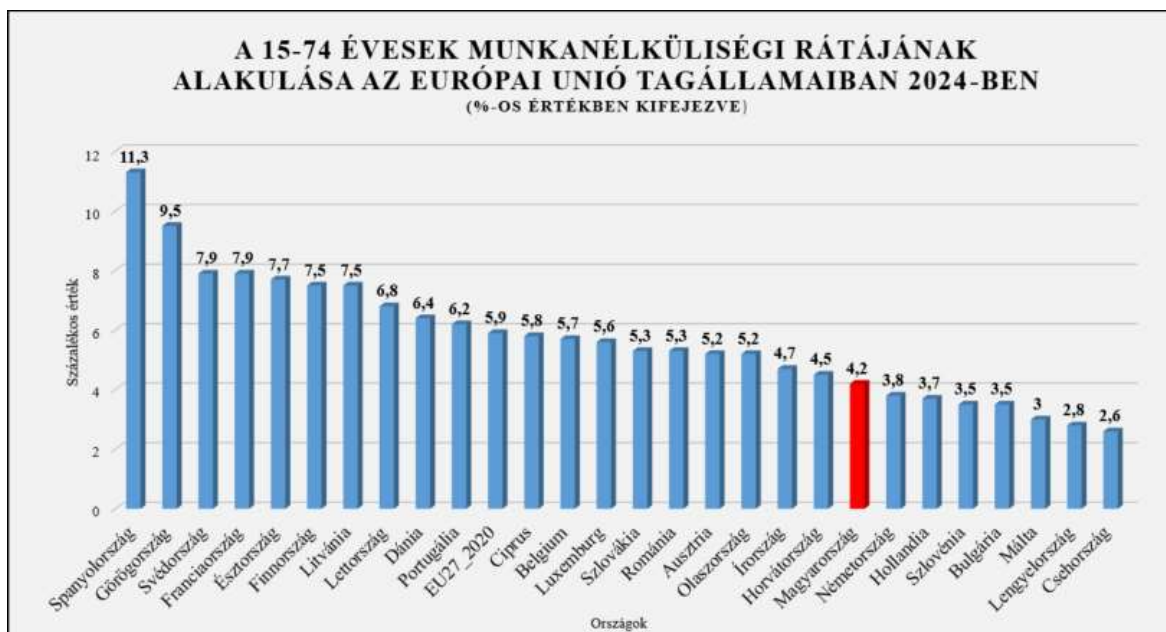
A foglalkoztatási ráta azt mutatja, hogy a munkaképes korú népesség hány százaléka van foglalkoztatva, azaz dolgozik vagy vállalkozik a gazdaságban. Ez a mutató a foglalkoztatáspolitikák hatékonyságának, valamint a munkaerőpiaci helyzet értékelésének fontos indikátora. Általában a foglalkoztatási ráta a munkaképes korú népesség arányát jelenti, és segít megérteni, hogy egy adott ország vagy régió mennyire használja ki a rendelkezésre álló munkaerőpotenciált. Nem összekeverendő az aktivitási aránnyal, mert az aktivitási arány a munkaerőpiac aktív és passzív szereplőit egyaránt figyelembe veszi, míg

a foglalkoztatási ráta kizárólag az aktívan foglalkoztatott személyek arányát mutatja meg a munkaképes korú népességhez viszonyítva.

$$\text{Foglalkoztatási ráta (\%)} = \frac{\text{foglalkoztatottak száma}}{\text{munkaképes népesség}} * 100$$

A munkanélküliségi ráta a munkanélküliek számának az aktív népességhez való viszonya. A mutatószám segítségével következtethetünk egy adott régió milyen gazdasági teljesítménnyel rendelkezik. Régiós szinten az Eurostat szolgáltatja és követi figyelemmel a munkanélküliség alakulását. Az alábbi ábrán az Európai Unió tagállamainak munkanélküliségi rátáját mutatom be, az érintett korosztály 15 és 74 év közötti. 2024 augusztusában mért adatok alapján Magyarország a 8. helyen foglal helyet 4,2%-kal.

2. ábra – A 15-74 évesek munkanélküliségi rátájának alakulása az Európai Unió tagállamaiban 2024-ben

Forrás: KSH (2024) – saját szerkesztés

A munkanélküliségi ráta értékét az alábbi képlet alkalmazásával kapjuk meg:

$$\text{Munkanélküliségi ráta (\%)} = \frac{\text{munkanélküliek száma}}{\text{aktív népesség}} * 100$$

Az alábbi ábrán bemutatom a három mutatószám alakulását Magyarországon az elmúlt évek során a 15-74 éves népességre vetítve. A munkanélküliségi ráta a 2000-es évektől 2010-ig szinte folyamatosan nőtt, majd 2013-tól tapasztalhattunk nagyobb mértékű csökkentést.

3. ábra – Az aktivitási arány, a munkanélküliségi ráta és a foglalkoztatási ráta alakulása Magyarországon 2009 és 2023 között

Forrás: KSH (2023) – saját szerkesztés

3. A közgazdasági elméletben értelmezett munkanélküliség

A közgazdaságtan szakemberei, doktorai a munkanélküliség okait már régóta vizsgálják, mert látszólag egyszerűnek tűnnek a válaszok, de a jelenség hátterében több áll, mint hogy kevés munkáért túl sok álláskereső verseng.

3.1 A természetes munkanélküliség kérdései

A természetes munkanélküliség két alkotóeleme a frikcionális és strukturális munkanélküliség.

Ha a teljes foglalkoztatás aránya megvalósul, a ciklikus munkanélküliség megszűnik. Ez azt jelenti, hogy a gazdaság eléri a maximális kibocsátási potenciálját. A frikcionális munkanélküliség abból adódik, hogy az emberek gyakran változtatják lakóhelyüket vagy munkahelyüket, és az álláskeresőnek időbe telik megtalálni a megfelelő munkahelyet. Még akkor is fennáll ez a munkanélküliség, ha a munkaerőpiacon a kereslet és a kínálat egyensúlyban van. Ez a munkanélküliség jelentkezik, amikor az emberek befejezik tanulmányaikat, újra belépnek a munkaerőpiacra, vagy amikor mások, például a nyugdíjkorhatárt elérve, kilépnek onnan. A munkahelykeresés időigényes, mivel az állások különböző képességeket, béreket és előmeneteli lehetőségeket kínálnak. A munkanélküliek ezért nem mindig fogadják el az elsőként felajánlott állást. Az ebből eredő munkanélküliséget frikcionális munkanélküliségnek nevezzük.

Strukturális munkanélküliség akkor fordul elő, amikor a munkaerő keresletének és kínálatának szerkezete nem egyezik, ami a képzettségi és regionális eltérésekből adódik. Ez a probléma a gazdaság folyamatos változásai és a fogyasztói igények módosulása miatt alakul ki. Az új állások gyakran más szakképzettséget igényelnek, mint amivel a megszűnő munkahelyek dolgozói rendelkeznek, ami munkanélküliséget eredményez. Emellett egyes régiókban üres álláshelyek vannak, míg más területeken ugyanabban a szakmában munkanélküliek találhatók. (Nordhaus- Samuelson, 2016)

A teljes foglalkoztatottság még globális munkaerőhiány közepette sem valósítható meg teljesen. Mindig jelen lesz valamilyen mértékű súrlódásos és szerkezeti munkanélküliség. Piacgazdasági környezetben a teljes foglalkoztatottságot akkor érhetjük el, ha kizárólag ezek az okok állnak a munkanélküliség mögött. Ez azt jelenti, hogy a betöltetlen munkahelyek száma megegyezik az álláskeresők számával.

A hatvanas években még az a nézet uralkodott, hogy a szocialista gazdaságban a munkaerő-kereslet mindig pontosan megfelelt a munkát keresők számával. Azóta ez a statikus megközelítés fejlődött, alkalmazkodva a folyamatosan változó társadalomhoz. Minden egyensúly relatív és átmeneti egy ilyen dinamikus társadalomban. A teljes foglalkoztatottságot, mint egyensúlyi állapotot, csak a munkaerő-kereslet és kínálat folyamatos kölcsönhatása révén lehet elérni. Ez a feladat társadalmi és állami felelősség, amelyben a területi szervek is jelentős szerepet játszanak. A vállalatok feladata pedig a gazdaságilag hatékony foglalkoztatás biztosítása. (Rimányiné- Kozma, 2005)

Három alapvető típusát különítjük el a munkanélküliségnek, a fejezet további részében ezeket fogom röviden megfogalmazni.

3.2. Munkanélküliség természetes rátája

A munkapiac akkor lehet egyensúlyban, ha a vállalatoknak, szervezeteknek annyi munkavállalót áll módjukban foglalkoztatni, mint ahányan a pozíciót be kívánják tölteni az adott bérért. Viszont ez a gyakorlatban nem megvalósítható, a munkavállalók különböző képzettséggel, szakértelemmel, bérigényekkel rendelkeznek. Tehát a munkahelyeken találhatók ezzel egyidejűleg üres és betöltetlen pozíciók. A munkanélküliségi ráta sosem zero, az idő múlásával változhat. Értéke egy referenciaérték, összetett mutatószám, amely segíti az adott ország gazdaságának irányvonalát meghatározni. A közgazdászok megközelítőleg 3-6% közé teszik a természetes ráta nagyságát, Azt az esetet, amikor a természetes ráta mértéke megegyezik, a munkanélküliségi ráta nagyságával azt nevezzük a korábbi fejezetben kifejtett teljes foglalkoztatottnak. Ha a munkanélküliség természetes rátája alá csökkenne a munkanélküliség, annak infláció és bérnövekedés a következménye. (Dedák, 2010)

3.3. A konjunkturális munkanélküliség

A gazdasági fejlődésre jellemző, hogy nem egyenletes ütemben zajlik, hanem egymást váltják hullámzó jelleggel a fellendülés és a gazdasági recessziók időszakai. Gazdasági visszaesés következtében növekszik a munkanélküliség, kisebb a betöltetlen álláshelyek száma, mert általánosan csökken a munkaerő iránti kereslet, amely összefüggés szorosan

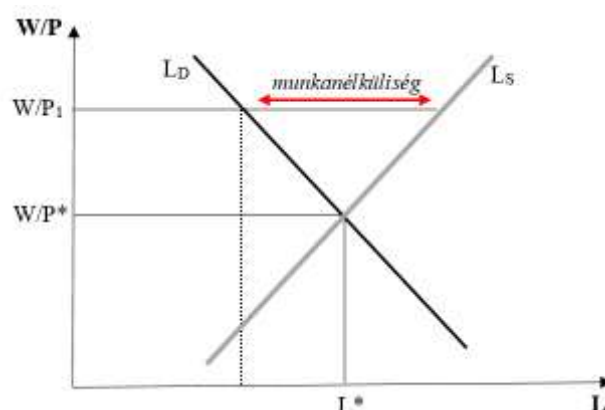
kapcsolódik a gazdasági teljesítmény mutatószámával, a GDP-vel, amely ezen időszakokban komoly csökkenésnek indulhat. Ebben a szakaszban a természetes munkanélküliségi ráta az adott gazdaságban nő, mert növekszik a munkanélküliség. A fiskális és monetáris politikai eszközök alkalmazásával törekedni kell, hogy ezek az időszakok minél rövidebb ideig tartsanak, ösztönözni kell a gazdaságot. (Dedák, 2010)

A ciklikus munkanélküliséghez vezető tényezők lehetnek a beszűkült exportpiacok, hazánkban például a rendszerváltást követően, a csökkenő számú beruházások, a vállalatok csökkent eladásai és befektetései, de eredményezhetik a recessziót a globális gazdasági hatások is, például a 2008-as globális pénzügyi válság vagy a 2019-es évben kezdődő pandémia. (Economy-pedia, 2024)

3.4. A magas reálbérek okozta munkanélküliség

Ezt másnéven klasszikus munkanélküliségnek is nevezzük, mert a bérek nagyságát a gazdaságban végbemenő munkapiaci folyamatok tartósan magasán tartják. Ezen folyamatok mentén a kínálat és a kereslet a munkaerőpiacon a bérek nagyságát meghatározzák, önmaguktól létrejöhet a munkapiaci egyensúly, azonban az állam gyakori esetekben meghatározza a minimálisan fizetendő béreket bizonyos pozíciókra, minimálbéreket alakít ki. A minimálbérek kialakításán kívül a klasszikus munkanélküliséget okozhatják a szakszervezetek, érdek képviselők mert ezen gazdasági szereplők az egyensúlyi pont felett elhelyezkedő béreket igyekeznek meghatározni. Ez egy a deflációs időszakokban gyakran előforduló munkanélküliségi típus, amely a klasszikus vonalat követő közgazdászok szerint orvosolható lenne és csökkenne az arányszám, ha a bérek rugalmasabban mozognának. Az alábbi ábrán jól látható, hogy a szabad piacon a munkaerő kínálat lényeges mértékben nagyobb, mint a kínálat, ha a béreket magasán tartják. (Economicshelp, 2024)

4. ábra - A magas reálbérek okozta munkanélküliség

Forrás: www.economicshelp.org – saját szerkesztés

A garantált bérminimumról és a minimálberről rendeletek formájában a kormány és a szakszervezetek döntenek, kihirdetésükre általában év végén kerül sor. A középfokú végzettséget nem igénylő munkakörökre a 2024-es évre meghatározott összeg bruttó 266.800 Ft, a középfokú végzettséget igénylő munkakörökre szintén ebben az évben a garantált bérminimum bruttó 326.000 Ft lesz. (Ado.hu, 2024)

A jelenleg is rendeletbe foglalt összegén kívül az alábbi táblázatban áttekinthető Magyarország minimálbérének alakulását az elmúlt 10 évben.

1. táblázat – A minimálbér összegének alakulása hazánkban

Év	Bruttó minimálbér (forint)
2014	101 500
2015	105 000
2016	111 000
2017	127 500
2018	138 000
2019	149 000
2020	161 000
2021	167 400
2022	200 000
2023	232 000
2024	266 800

Forrás: KSH (2024) – saját szerkesztés

4. A foglalkoztatáspolitikai és az ahhoz kapcsolódó szerepvállalások

A munkaerőpiac gazdasági racionalitása mellett a foglalkoztatáspolitikai egy külső szabályozó rendszer. Célja, hogy piacokonform eszközökkel befolyásolja a munkaerőpiacot, rugalmasabbá és harmonikusabbá téve annak működését. Ezen kívül a foglalkoztatáspolitikai arra törekszik, hogy elősegítse a munkaerőpiaci egyensúly létrejöttét és a racionális foglalkoztatást, figyelembe véve a társadalmi-gazdasági törekvéseket. Bár a piac gazdasági keretei között elsődleges a piaci hatások tiszteletben tartása, a foglalkoztatáspolitikai szükség esetén korrigálja és kiegészíti ezeket, hogy biztosítsa a rugalmas működést és a kereslet-kínálat egyensúlyát. Emellett célja, hogy a társadalmi-szociális funkciók is érvényesüljenek a foglalkoztatás terén.

Továbbá feladata hogy ösztönözze és támogassa:

- a munkaképes korú lakosság gazdasági aktivitását, beleértve az inaktív és reményvesztett emberek foglalkoztathatóvá válását és munkavállalási szándékának erősítését.
- a munkaerő-kínálat méretének és szakmai képzettségi struktúrájának kialakítását, amely megfelel a munkaerőpiac keresleti igényeinek.
- a munkaerőpiac alapvető társadalmi értékeinek megvalósítását, beleértve az esélyegyenlőséget, biztonságot és megfelelő munkafeltételeket, mind a külső, mind a belső munkaerőpiacokon.
- a szolidaritás elvei szerint azok megélhetésének segítését, akik valamilyen okból kifolyólag kiestek a munkaerőpiacról.
- a munkaerőpiac mindkét oldalának, a munkaadók és munkavállalók rugalmasságát és mobilitását, valamint az illeszkedési mechanizmusok hatékony működtetését.
- a határozott fellépést a be nem jelentett és a bújtatott foglalkoztatás ellen.

(Móré-Sebők, 2018)

A foglalkoztatáspolitikai célrendszerén belül a társadalmi és a gazdasági szempontok is előtérbe helyeződnek, ezért mind a két érdekkörből kerülnek ki szereplők, amelyek részt vesznek a foglalkoztatáspolitikai befolyásolásában. Négy nagyobb csoportot különböztetünk meg, az állam, a szakszervezetek, a forprofit és a nonprofit szféra.

Az állam szerepvállalása közvetett vagy korlátozott formában nyilvánul meg, mert a foglalkoztatással összefüggő folyamatok legtöbbször gazdasági eredmények, változások formájában értelmezhetőek. Az állami szerepvállalás mára kiterjesztett, nem csupán az ország politikai céljai és munkaerőpiaci helyzete befolyásoló tényező, hanem a nemzetközi ajánlásokra is tekintettel kell lenniük az adott szervezet tagjaiként. Az általános normák között szerepel többek között, hogy a foglalkoztatáspolitikának összhangban kell lennie az oktatási és nevelési törvényekkel, különös gonddal az olyan foglalkozások körében, amelyek felett az állam felügyeletet gyakorol.

A forprofit szféra, amelyekbe soroljuk a társas vállalkozásokat, egyéni vállalkozásokat és a gazdálkodó szervezeteket, elsődleges támogatási formájuk lehet a foglalkozást bővítő bértámogatás illetve a bérköltség-támogatás. Foglalkoztatáspolitikai rendszert tekintve ez a szektor kerül előtérbe, mert a képzettségi szint jelentőségét felmérve a terület másik támogatási formája a tudás bővülése. A szféra tagjai tisztában vannak vele hogy megfelelő képességekkel és kompetenciákkal, a termelékenység, innováció és a kreativitás fejlesztésével javíthatják stratégiájukat. A KSH 2016-os felmérése szerint a vállalkozások 44%-a biztosított szakmai képzési lehetőséget dolgozóik számára. Az Európai Unió pályázatok formájában ösztönzi és támogatja a működési kör szereplőit a tanulásban, fejlesztésben.

A civil, nonprofit szervezetek meghatározott szerepet játszanak, lehetőséget biztosítanak és tevékenyen részt vesznek a társadalom fejlődésének lehetőségéhez. Hidat képeznek az állampolgárok csoportja és a kormányzat között. Tevékenységi körükhöz tartozik a fejlesztési segélyprogramok, vállalkozástámogatási, infrastruktúra bővítési és lakásépítési feladatok. Jelen vannak mint munkáltatók, valamint különböző képzési lehetőségekkel hozzájárulnak a munkanélküliség csökkentéséhez, a foglalkoztatáshoz. Leginkább a hátrányos helyzetben élő, megváltozott munkaképességű, szakképzetlen emberek számára nyújtanak esélyt a foglalkoztathatóságuk javítása érdekében. Az e társadalmi réteg munkaerőpiaci reintegrációját tűzi ki célul a szektor, a foglalkoztatás javítása és a társadalmi leszakadás veszélyének mérséklése miatt.

Az érdekegyeztető testületek lényege hogy a munkavállaló és a munkáltató között egy érdekképviselési rendszer alakul ki az állam irányító feladata mellett. Optimalizálják a munkaadók és a dolgozók közötti együttműködést, kiemelve a munkavállalók keresetét, munkabiztonságát. A munkaadói szervezetek a munkafeltételek kialakításában látnak el fontos gazdasági-társadalmi tisztséget. A társadalmi párbeszéd alakításában politikai-gazdasági feladatokat is ellátnak. Szolgáltatást nyújtanak, információkat adnak át és tanácsadói szerepkörben is részt vesznek. A kamarai szervezetek teendői közé sorolandó a működést, fejlődést elősegítő tevékenységek, az érdekképviselés és az érdekérvényesítés. Fontos kiemelni Magyarországon a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara tevékenységét, mert szervezi és lebonyolítja a felnőttképzési programokat, mesterképzést és a vizsgáztatást, valamint szerepet vállal a gyakornoki programok és a pályaválasztás szervezésében a munkanélküliség csökkentésének érdekében.

A szakszervezetek kizárólag a munkavállalók érdekeit képviselik, amelyek minden munkaviszonnyal kapcsolatos témát magukban foglalnak. Önkéntes tagság jellemzi, szerveződhetnek ágazati, szakmai, vállalati szinten is. Céljuk a bérek egységes megállapítása valamint hogy védjék a munkavállalói státuszt. Dolgoznak a kollektív szerződés elérésén különös tekintettel a bérekre és juttatásokra, a lehető legjobb munkafeltételek megteremtésén. A folyamatban megkérdőjelezhetetlen a szerepük, mert a munkavállalók képviselését törvény általi biztosított joggal látják el. (Móré-Sebők, 2018)

5. A munkanélküliség csökkentésének lehetőségei

A munkanélküliség definíciója az első fejezetben leírtak alapján, hogy az adott munkaképes korú népesség egy része aktívan keresi a munkát, de nem talál megfelelő állást. Ez először is azért probléma, mert lassítja a gazdasági növekedését, kevesebb ember dolgozik és termel. Ez azzal jár, hogy kevesebb lesz a jövedelmük, csökkentve ez által a fogyasztást és befolyásolja a piaci keresletet. Ezen felül növeli az állam költségeit, mert nagyobb mértékű munkanélküli segélyekre és szociális támogatásokra van szüksége a munkanélküli személyeknek. Továbbá hátrányosan érintheti a gazdaság innovációs lehetőségeit, képességeit és versenyképességét, a hazai GDP-t, ha hosszútávon csökken a munkaerőpiaci potenciál és készség. A ciklikus munkanélküliség esetében a vállalatok kibocsátása alacsony, emiatt alakul ki a munkanélküliség, viszont a kibocsátás, termelés növekedésével a GDP nő, az álláskeresők száma pedig csökken. A jegybank és a kormányzatok feladata hogy gazdaságpolitikai eszközök segítségével növeljék a keresletet, ezzel fellendítve a kibocsátást. Ez a két eszköz a fiskális (költségvetési) és monetáris politika. (Meyer, 1992)

5. ábra – A gazdaságpolitikai beavatkozások csoportosítása

Forrás: Meyer (1992)– saját szerkesztés

5.1. Fiskális politika működése, eszközei

Ahhoz, hogy a gazdaságban csökkenjen a munkanélküliség az 5. ábrán is látható egyik főbb csoport, az expanzív költségvetési politika alkalmazására lehet szükség.

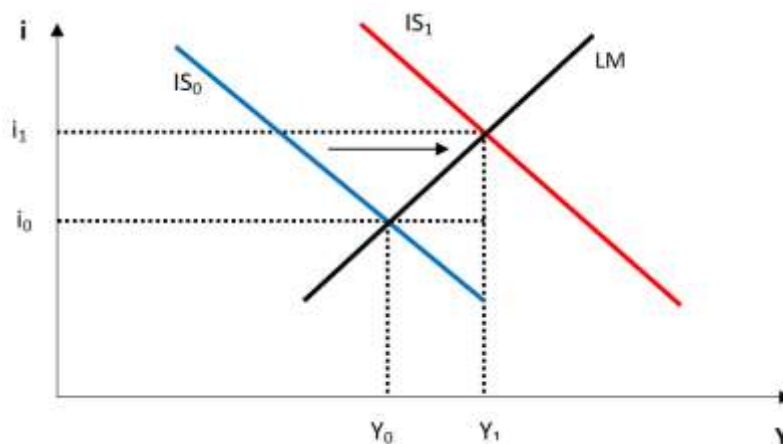
Ezen belül megkülönböztetünk automatikus stabilizátorokat, amelyek automatikusan reagálnak a gazdaságot érintő változásokra illetve diszkrecionális, szándékosan meghozott döntést és beavatkozást igénylő jegybanki vagy kormányzati politikát.

Az automatikus stabilizátorok jellemzője hogy működésbe lépnek a kormányzat beavatkozása nélkül is, mint például a progresszív jövedelemadó 2011 előtt, amelyet felváltott az egykulcsos személyi jövedelemadó rendszere. A progresszív rendszer biztosította, hogy a munkavállalók jövedelmének nettó értéke ne csökkenjen túlzott mértékben, így a lakossági kiadások visszaesése a fogyasztás értelmében mérsékelt. További automatikus stabilizátorok az egyén gazdasági helyzetétől függő pótlékok és szociális támogatások, valamint a munkanélküli segélyek, melyek lehetőséget biztosítanak a munkanélkülieknek a további költsékezést, mert valamelyest jövedelmet biztosít, ennek következtében a piaci kereslet kisebb ütemben esik vissza.

A diszkrecionális politika intézkedései ezzel szemben a gazdasági teljesítményt befolyásoló döntéseket illetve a gazdaság változására adott tudatos válaszokat foglalja magába. Ilyen tudatos reakció például az adókulcsok és a jegybanki kamatlábak vagy a kormányzati kiadások módosítása. A kormányzat döntési lehetősége között szerepel, hogy egyfelől a kormányzati kiadásokra, például oktatásra, közbiztonságra, beruházásokra, mezőgazdaság fejlesztésére irányuló törekvéseivel lehetőséget biztosít a piaci kereslet növekedésére is, mert jövedelmet és megbízásokat teremt a szervezetek számára. Másfelől az adókulcsok csökkentésével a gazdaságban résztvevő szereplőknél több jövedelem marad, ezáltal lendül a piaci kereslet oldala. (Nordhaus- Samuelson, 2016)

Az expanzív fiskális politika hatását a gazdaságra az IS-LM modell segítségével szemléltetem a 6. ábrán. Y a jövedelmet, i pedig a kamatlábat jelöli. A kormányzati kiadások növelése, az adócsökkentés következményeképp az IS görbe jobbra tolódik, a két görbe metszéspontja megváltozik, ami a kereslet és a kamatláb emelkedéséhez vezet. Ennek következményeképp nő a GDP és a gazdasági aktivitás, valamint csökken a munkanélküliség. (Mankiw, 2005)

6. ábra – IS-LM modell

Forrás: Dedák-Lőkös-Magda-Bozsik (2004) – saját szerkesztés

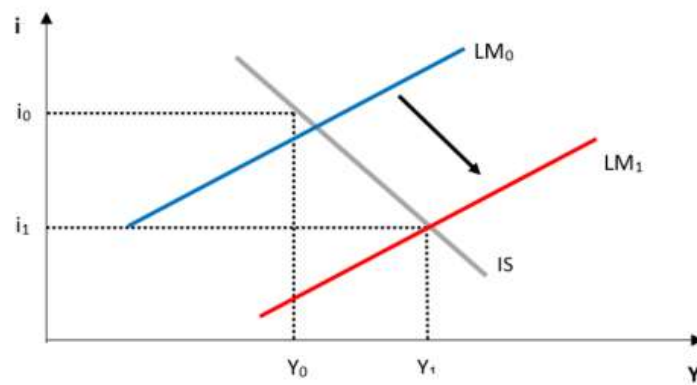
5.2. A monetáris politika

A monetáris politika vezetése nagyban különbözik a fiskális politikáétól, mert a jegybank feladata, amely független a kormánytól. Alkalmazásának célja, hogy a jegybank árfolyampolitikával valamint a kamatlábak csökkentésének eszközével növelje a keresletet, mert az alacsonyabb kamatlábak miatt a hitelek is csökkennek, ezáltal a háztartások költési hajlandósága növeli a fogyasztási javak iránti keresletet, ezáltal közvetetten hat a munkanélküliség csökkentésére.

A monetáris politika alkalmazása előnyökkel és hátrányokkal is rendelkezik a fiskális politikával szemben. A kamatlábcsökkentés, mivel kizárólag a jegybank rendelkezik róla, gazdaságpolitikai szempontból gyorsan végrehajtható, törvényjavaslatra, beterjesztésre vagy elfogadásra nincs szükség, ezért a kívánt változtatásokat hamar végre lehet hajtani. Hátránya ugyanakkor, hogy a kamatláb nem lehet zero értékű, illetve nem csökkenhet tetszőlegesen alacsonyra. Azt az nevezzük likviditási csapdának, amikor a kamatláb megközelíti a zero szintet, mert akkor már nem képes tovább előre mozdítani, élénkíteni a gazdaságot.

A 7. ábrán követhető a monetáris expanziós politika alkalmazásának hatása, az hogy a pénzkínálat növekedése miatt az LM görbe jobbra tolódik, ezáltal csökkennek a kamatlábak, amelyek a beruházási és fogyasztási hajlandóságot növelik. Ennek következtében megnő a termelés volumene, csökken a munkanélküliség és növekszik a GDP nagysága.

7. ábra - A monetáris expanziós politika alkalmazásának hatása az LM görbére

Forrás: Dedák-Lőkös-Magda-Bozsik (2004) – saját szerkesztés

6. A munkanélküli - segélyezési rendszerek Magyarországon

Az előző fejezetekben bemutattam a foglalkoztatáspolitikai különböző szerepvállalásait és feladatait a munkanélküliség elkerülése érdekében, vizsgált területem a munkanélküliség minimalizálására irányuló fiskális politika alkalmazása során felmerülő segélyezési rendszerek kialakulásáról, változásairól és hazai megítéléséről szól. A két hipotézis amelyet vizsgállok:

1. A hazai álláskeresői járadék, illetve ellátás összege nem fedezi az egyéni megélhetési költségeket.
2. Az álláskeresői járadék folyósításának időtartama nem elegendő új, hosszútávú munkalehetőség megtalálására.

6.1. Történelmi áttekintés hazánkban

Ahhoz, hogy a téma aktualitását és a jelenkori társadalom részéről kialakult negatív képet érzékeltetni tudjam, a segélyezési rendszerek hazai kialakulását a múlt század közepétől kell vizsgálnunk. 1949-1989 közötti időszakra egyáltalán nem volt jellemzően elterjedt a munkanélküliség, hiszen abban a korban a szocialista elveknek megfelelően Magyarország gazdaságpolitikája a teljes foglalkoztatottság elérésére törekedett. A rendszerváltást követő gazdasági szerkezetet érintő változásokat követően viszont radikálisan megnőtt a munkanélküliek száma, ezért 1991-ben bevezetésre került egy átfogó munkanélküli-ellátási rendszer. Két része volt: a munkanélküli járadék ¹, illetve munkanélküli segély ². A 90-es évek végéig jellemzően az akkori rendszer hosszabb távú segítségnyújtásra volt képes és hajlandó, mint napjainkban. (Szellő – Sebők, 2018)

Az 1990-es évektől, ahogy a gazdasági helyzet stabilizálódott, alakult át a munkanélküli ellátási rendszer. Ez két látványos módosulást hajtott végre a segélyezési rendszerben, az egyik a munkaerőpiaci aktívák, például képzési és foglalkoztatást elősegítő programok valamint a közmunka bevezetése, amelyre a későbbiekben kitérek. Ezek célja a az elhelyezkedések elősegítése. A másik az ellátás időtartamának lecsökkentése, amely több lépésben zajlott a 2000-es évek végéig.

¹ a munkanélkülivé váló a korábbi keresete alapján számított ellátásban részesül meghatározott ideig

² a munkanélküli járadék ideje lejártá után járó juttatás annak, aki még nem talált munkát, mértéke alacsony

2010-et követően, a jelenlegi rendszer működése azon a célon alapszik, hogy a segélyen élők számát visszaszorítsák, és gyorsabb elhelyezkedésre készítsék a munkavállalókat. A közfoglalkoztatási programok nagy hangsúlyban részesülnek, ezzel átmeneti munkalehetőséget kapva azok, akik nem tudnak a munkaerőpiacon tartósan elhelyezkedni. Hatékonysága vitatott. Továbbá a munkanélküli járulék mai megnevezése álláskeresői járadék lett, a maximális folyósítási időt drasztikusan csökkentették 90 napra, amely kérdéses, hogy hatékony segítséget nyújt-e a társadalom tagjai számára, ha munkanélküli státuszba kerülnek. (HR portál, 2021)

6.2. Juttatás időtartama és mértéke

Kiemelten fontosnak tartom megemlíteni, hogy az Európai Unió tagországai közül Magyarországon a legrövidebb a folyósításra szánt időtartam, ami 90 nap. A 2. táblázatban összehasonlítok néhány Európai Unió tagállamot a munkanélküli juttatás időtartamának adatai alapján. Ha a maximális időtartamot minden országra számolva átlagoljuk, a folyósítási időtartam AECD-átlag alapján 14 hónap.

2. táblázat – Európai Unió tagállamok munkanélküli juttatásának időtartama

Ország	Munkanélküli juttatás időtartama
Magyarország	3 hónap
Hollandia	3 hónaptól 24 hónapig
Spanyolország	4 hónaptól 24 hónapig
Portugália	5 hónaptól 18 hónapig
Németország	6 hónaptól 12 hónapig
Franciaország	6 hónaptól 24 hónapig
Svédország	14 hónaptól 21 hónapig
Finnország	14 hónaptól 18 hónapig
Dánia	24 hónap

Forrás: Unedic.org - Unemployment Insurance in Europe elemzése alapján (2022) - saját szerkesztés

Magyarországon a három hónapos álláskeresői járadék folyósítására szánt időtartam hosszát elsősorban politikai és gazdasági döntések határozták meg, a cél a költségvetés kiadásainak csökkentése és a munkanélküliek visszatérésének motiválása a munkahellyel rendelkezők állományába. A rövidebb időtartam a kidolgozott rendszer alapján arra ösztönzi a munkanélkülieket, hogy mihamarabb munkát találjanak. A kormány véleménye szerint az állástalansághoz kapcsolódó juttatások nem hatnak ösztönzőleg a munkakereső visszatérését a munkaerőpiacra. Viszont felmerül a kérdés, hogy a három hónap elegendő egy munkakereső számára hogy végzettségének megfelelő állást találjon? (Portfolio, 2022)

Az álláskeresői járadék összegét meghatározza a kérelem benyújtását megelőző egy évben megszerzett járulékalap, tehát a bruttó fizetés. A folyósításra szánt összeg e járulékalap 60%-a, de maximum a minimálbér 100%-a. Az veheti igénybe, aki az álláskeresőt megelőző három évben legalább 360 napos jogosultsági idővel rendelkezik, álláskereső és munkát akar vállalni, de önálló álláskereső nem vezetett eredményre. (NFSZ, 2024)

Az alábbi táblázatban összefoglalom az elmúlt évek Magyarországon élő álláskeresői járulékalapban részesülők számát.

3. táblázat – Álláskeresői járadékban részesültek létszáma Magyarországon 2009 és 2023 között

Év	Álláskeresői járadékban részesültek száma (fő)
2009	155 508
2010	115 838
2011	97 964
2012	59 756
2013	43 856
2014	42 514
2015	38 315
2016	38 519
2017	37 712
2018	37 708
2019	41 179
2020	41 811
2021	32 388
2022	37 337
2023	40 312

Forrás: KSH (2023)– saját szerkesztés

A táblázatból jól kiolvasható, hogy a 2010-es évek elején drasztikusan lecsökkent a járadékban részesülők száma, ez a kormány által fellendített közfoglalkoztatási programnak tudható be, majd 2019-ben és 2020-ban a világjárvány okozta munkanélküliségi hullám Magyarországot is elérte, abban a két évben ismételten növekedett a járadékban részesülők száma. Legutóbbi, 2024 augusztusi adatok szerint Magyarországon a közfoglalkoztatásban részt vevő személyek havi átlagos létszáma 67.300 fő. (Belügyminisztérium, 2024)

7. Kutatás bemutatása

7.1. Kutatás célja

Kutatásom célja, megismerjem a támogatási rendszerek hazai megítélését, valamint hogy naprakész és releváns információkat kapjak a két általam megfogalmazott hipotézissel kapcsolatosan. A korábban említett két hipotézis a következő:

1. A hazai álláskeresői járadék, illetve ellátás összege nem fedezi az egyéni megélhetési költségeket.
2. Az álláskeresői járadék folyósításának időtartama nem elegendő új, hosszútávú munkalehetőség megtalálására.

7.2. Kutatás módszertana

Kutatásom módszertana kvantitatív, kérdőíves kitöltésen alapszik. Számszerűsíthető, objektív és mérhető adatok segítségével elemzéseket és általánosan levonható következtetéseket végeztem. A kérdőív kérdéseit a hipotézisek mentén építettem fel, hogy milyen információk kinyerésére van szükségem azok vizsgálatához. Véleményem szerint ez a módszer segített hozzá leginkább a kívánt adatok megszerzéséhez. Az adatgyűjtést követően elemeztem az eredményeket, amelyeket diagramok segítségével szeretnék bemutatni. A kérdőív kitöltése nagyjából 8 percet vett igénybe, önkéntes alapon zajlott és anonimitást biztosított a kitöltők számára. A kérdőíves megkérdezésre azért esett a választásom, mert ez egyszerű és gyors módszer az adatok gyűjtésére, feldolgozására és ábrázolására.

Kutatás célterülete: Magyarországon foglalkoztatott, 18-74 éves korosztály.

7.3. Kérdőív felépítése

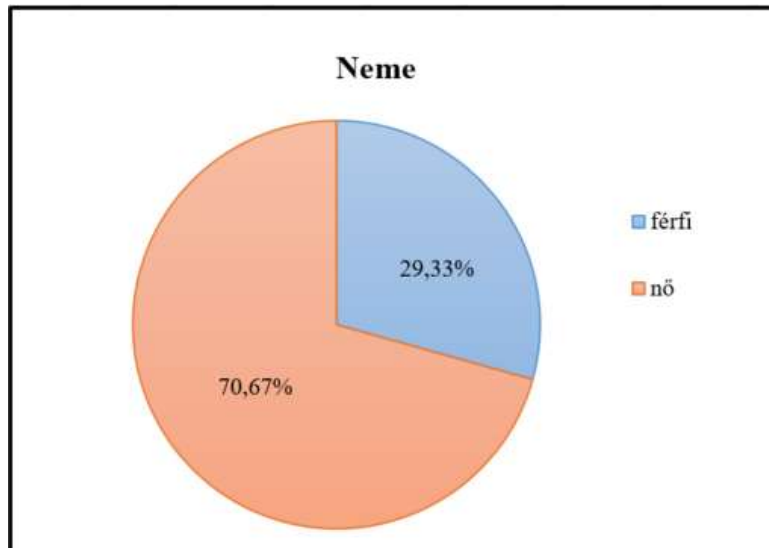
Kutatásom elvégzése érdekében online kérdőívet készítettem, amely összesen 25 kérdést tartalmazott, amennyiben a kitöltő Magyarországon aktív munkaképes állományban szerepel vagy szerepelt az elmúlt egy évben. A kérdések mindegyike zárt kérdés volt, a válaszadóknak a felsorolt választási lehetőségek közül kellett választani egyet, ahol több választási lehetőséget is megjelölt volna a válaszadó, ott a leginkább rá jellemző választást

kértem, hogy adják meg. A kérdőívet négy fő csoportra osztottam kérdések tekintetében, demográfiai adatok kitöltésével kezdődött, ezt követték az általános kérdések, amelyek szorosan kapcsolódnak a munkanélküliség témájához. Az utolsó két szakaszban pedig rátértem kifejezetten a két hipotézist vizsgáló kérdéseimre. A kutatást azzal zártam, hogy a válaszadók összességében mennyire vannak megelégedve az álláskeresési járadék rendszerével.

8. Eredmények

Demográfiai adatok

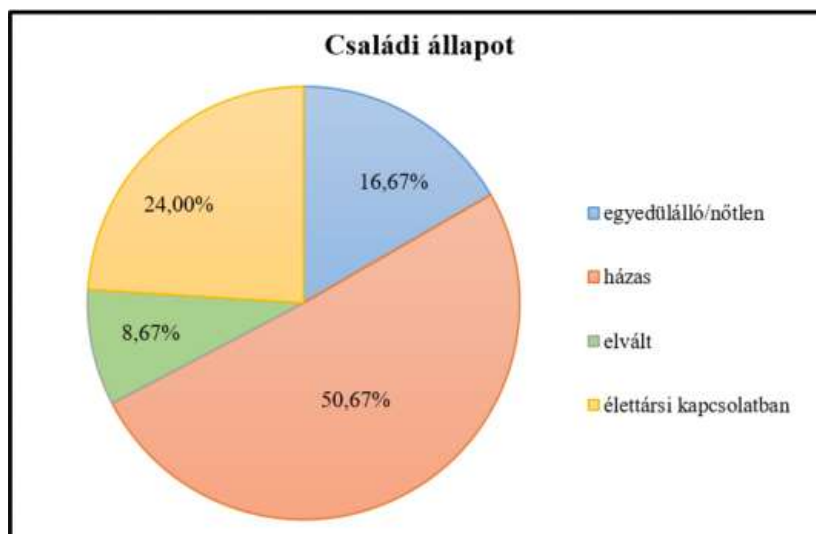
8. ábra - A kitöltők nemek szerinti megoszlása

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A kérdőívre összesen 150 válasz érkezett. Az első szakaszban a kitöltők demográfiai adataira voltam kíváncsi. A 8. ábrán látható diagram alapján jól látható, hogy többségében nők a kitöltők, ami összesen 106 fő, a maradék 29,33%, vagyis 44 fő férfi. Ennek egyik oka az lehet, hogy a nők válaszadási hajlandósága magasabb volt az általam vizsgált kutatásban.

9. ábra - Mi a családi állapota?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A 9. ábrán a válaszadók családi állapota látható, a legtöbb válaszadó házas vagy élettársi kapcsolatban él. A két csoportot tekintve az összlétszámuk 112 fő, a megkérdezettek 74,67%-át teszik ki. Ezen felül 25 fő nőtlen/hajadon, és 13 fő elvált. A családi állapot hatással lehet a munkaerőpiaci helyzetre, illetve a családi támogatások rendszere máshogyan érinti a házasokat és az elváltakat. ezen felül a családi állapot befolyásolhatja a munkakeresés idejét is.

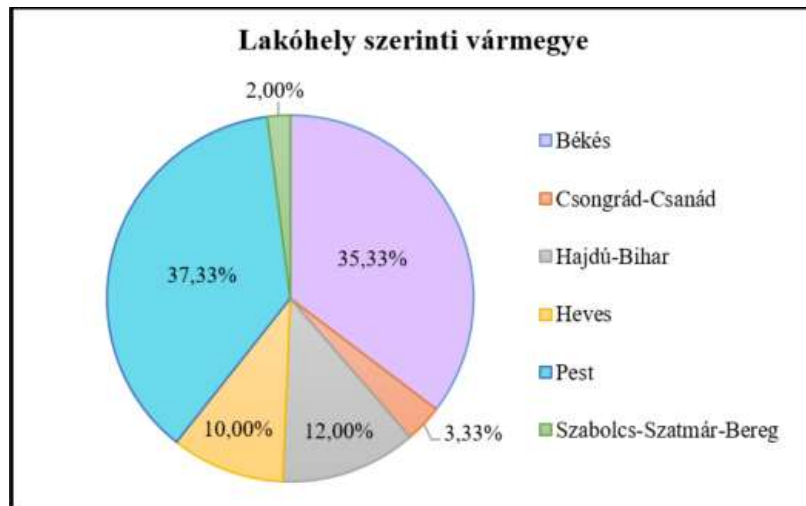
10. ábra - Milyen korosztályhoz tartozik?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

Ezt követően az életkorra voltam kíváncsi, nem meglepő hogy a legtöbb kitöltővel rendelkező rész a 10. ábrán látható diagramon a korosztályomba tartozik, a 24-35 közötti éveikben járnak, összesen 50 fő 33,33%-os megoszlásban. A második legnagyobb létszámmal rendelkeznek a 35-45 év közöttiek 44 fővel. Kifejezetten örülök, hogy a 45 és 60 feletti is részt vettek a kutatásban, a két csoport létszáma összesen 44 fő, 29,33% a kitöltők közül. Ezen belül a 60 év feletti, 7,33%-os aránnyal részt vevő válaszadó véleményem szerint sajátos munkaerőpiaci helyzetben lehet a nyugdíj előtti időszakban. Mivel a munkaerőpiacon az egyes korosztályok eltérő kihívásokkal néznek szembe, azért örülök a korcsoportok széles intervallumának. 18 év alatti válaszadóm nem volt a megkérdezettek között, az átlagéletkor pedig 30 év volt a kitöltőknek.

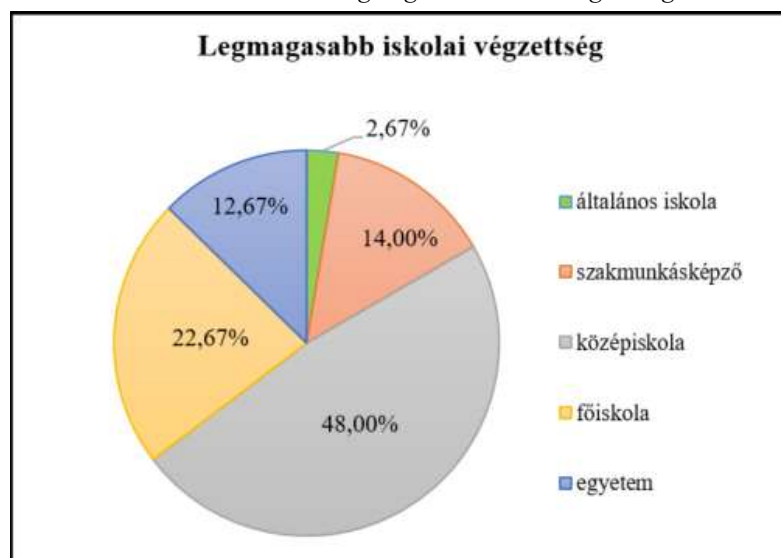
11. ábra - A kitöltők lakóhely szerinti megoszlása

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A 11. ábrán megfigyelhető, hogy a kitöltők lakóhely szerinti megoszlása eléggé széles skálán mozog, szülővárosom megyéje és a jelenleg lakóhelyemként szereplő Békés és Pest vármegye szinte hasonló százalékokat mutat a résztvevők arányát tekintve. 37,33 % a Pest vármegyében élők száma, ami 56 főnek felel meg. Ezt követi Békés vármegye 53 fővel, de Hajdú-Bihar és Heves vármegyében élők is kitöltötték a kérdőívet összesen 33-an. Legkevesebb Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei kitöltőm volt, összesen 2 fő. A különböző régiók földrajzi eloszlása miatt teljesebb képet kaphattam a további kérdésekben kibontakozó kutatási körömről.

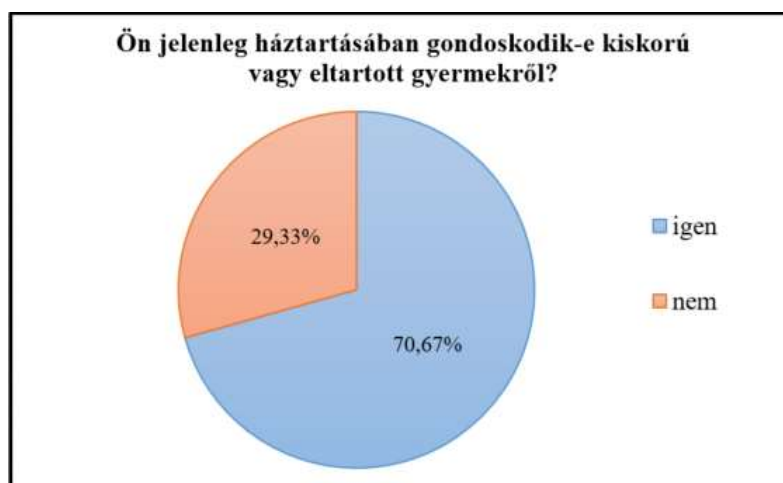
12. ábra - A kitöltők legmagasabb iskolai végzettsége

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

Legmagasabb iskolai végzettséget tekintve a válaszadók 48%-a, vagyis 72 fő érettségivel rendelkezik, az ezt követő nagyobb csoport a főiskola/egyetemi végzettséggel rendelkezők létszáma összesen 53 fő, százalékos értékben ez a csoport 35,33%. 21 fő, vagyis 14% szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkezik, a maradék 4 fő pedig az általános iskolát végezte el.

13. ábra - Ön jelenleg háztartásában gondoskodik-e kiskorú vagy eltartott gyermekről?

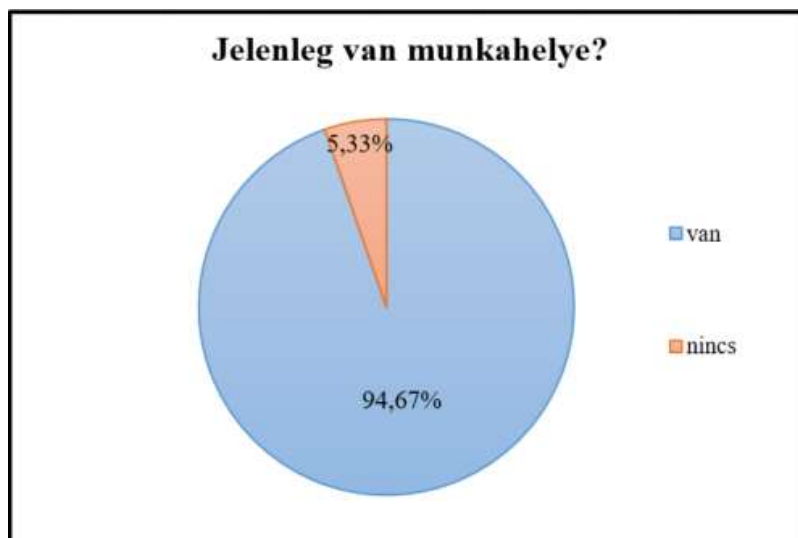

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A demográfiai kérdések megadásánál legvégül arra voltam kíváncsi, hogy a megkérdezettek gondoskodnak-e kiskorú vagy eltartott gyermekről a háztartásukban. A 13-as ábrán az igennel válaszolók száma 106 fő, ami 70,67%-os eredményt mutat, a további 44 fő nemmel válaszolt. A kérdést jelentősegteljesnek érzem a témámmal kapcsolatosan, mert a megélhetési költségeik véleményem szerint a gyermekekkel rendelkezőknek magasabb, a gyermekek nevelésével járó költségek nagyobb terhet rónak rájuk. Ez felveti a kérdést, hogy a jelenleg érvényben lévő támogatási rendszerek, mint az álláskeresői járadék milyen mértékben elegendő az igennel válaszolók csoportja számára. A demográfiai adatok megadása után munkanélküliség témájával kapcsolatos kérdéseket tettem fel.

Munkanélküliséggel kapcsolatos kérdések

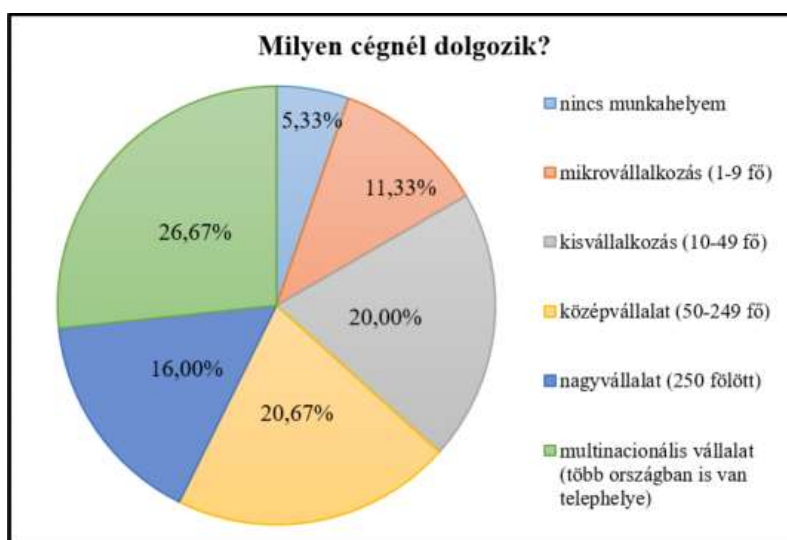
14. ábra - Jelenleg van munkahelye?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

Ebben a témában először is a válaszadók jelenlegi foglalkoztatási helyzetére voltam kíváncsi. A 14. ábrán látható megoszlás szerint a 150 főből a válaszadók lényeges többsége, 142 fő, azaz a megkérdezettek 94,67%-a rendelkezik munkahellyel. A maradék 5,33%, 8 fő nemmel válaszolt a kérdésre, tehát a kérdőív kitöltésekor munkanélküli volt.

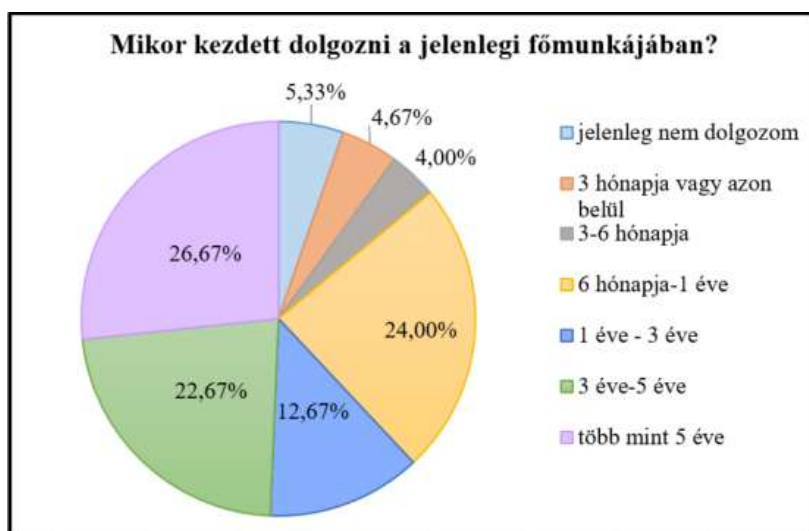
15. ábra - Milyen cégnél dolgozik?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A 15. ábrán látható diagram rámutat arra, hogy a válaszadók nagy része, 26,67%-a multinacionális vállalatnál dolgozik, ami a legnagyobb kategória. Jelenlegi élethelyzetemben én is ezt a csoportot erősítem. A közép- és kisvállalkozásoknál munkát vállalók is jelentős arányt képviselnek, összesen 40,67%-ot, ennek létszáma 61 fő, míg a nagyvállalatoknál dolgozók létszáma 24 fő, 16%-kal képviselteti magát. A megoszlás azt mutatja, hogy a válaszadók többsége nagyobb cégeknél, multinacionális vállalatoknál dolgozik. A munkanélküliek aránya 5,33%, az előző válasznak megfelelő 8 fő.

16. ábra - Mikor kezdett dolgozni a jelenlegi főmunkájában?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A 16. ábrán látható diagramon bemutatom a válaszadók foglalkoztatási időtartamát a jelenlegi munkahelyükön, hogy mikor kezdték jelenlegi főállásukat. A válaszadók 94,67%-a jelenleg aktív munkavállaló, ebből igen alacsony az új belépők száma 6 fő, mindössze 4%, akik kevesebb, mint 3 hónapja dolgoznak. A legmagasabb arányban a 3 vagy annál több éve dolgozók adtak válaszokat, összesen 74 fő, azaz 49,33%. Ez számomra stabil foglalkoztatási kapcsolatra utal a kérdőívben megkérdezetteket tekintve. Az is jelentős, hogy a válaszadók 12,67 %-a 1-3 éve dolgozik ugyanazon a helyen, míg a 6 hónapja – 1 éve foglalkoztatottak aránya is magas, 24%. Kutatásom szempontjából érdemes figyelembe venni, hogy a hosszabb ideje dolgozók aránya magas, ami azt jelenti, hogy a foglalkoztatás stabilitása és a munkahelymegtartás meghatározó tényező lehet a kérdőív megválaszolásában résztvevő munkavállalók számára.

17. ábra - A lakóhelye és környékére igaz hogy kevés a munkalehetőség?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

Az előző diagramból a 17. ábrán kiderül, hogy a válaszadók többségének, 58,67%-nak, azaz a 150-ből 88 főnek az a meglátása, hogy lakóhelyén és környékén kevés a munkalehetőség. A foglalkoztatáspolitikai hatékonyságát mérve ez fontos adat, mert azt sugallja, hogy az igazzal válaszolt kitöltők által megadott területeken alacsony a munkaerőpiaci kínálat. Akik ezt nem gondolták igaznak, 41,33%-a a kérdőívet kitöltőknek talán kevésbé érezhetik a negatív hatásokat, problémákat vagy bizonyos területeken esetleg jobban elérhetőek a foglalkoztatási lehetőségek.

18. ábra - Volt-e már korábban munkanélküli állományban, volt-e jogosult álláskeresői járadékra?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A 18. ábra kérdésénél a válaszadók 94%-a, tehát a jelentős többsége válaszolta, hogy már voltak munkanélküli állományban és voltak jogosultak álláskeresési járadékra. Ez összesen 141 fő a 150-ből és arra enged következtetni, hogy a megkérdezettek nagy része rendelkezik közvetlen tapasztalatokkal a hazai munkanélküli-ellátórendszer működéséről, így megerősíti, hogy a kutatásom során a kérdőívet kitöltők releváns információkat osztottak meg amelyek segítségével elemezhetővé vált számomra a támogatási rendszer hatékonysága.

19. ábra - Tart-e a munkanélküliségtől?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

Az előző diagram eredménye alapján a válaszadók jelentős többsége, 71,33%-a, 107 fő tart attól hogy munkanélkülivé válik vagy tart a munkanélküliség tényétől. Ez a nagyszámú félelem növelheti az igényt a hatékonyabb munkanélküli ellátás rendszer iránt. A válaszadók háromnegyedénél előfordulhat olyan helyzet hogy bizonytalanabb munkalehetőségekkel rendelkező régióban él, a munkaerőpiacon esetleg nagyobb a verseny vagy nem bíznak a hosszú távú munkahelymegtartásban. Az a 43 fő, aki a 28,67%-ba tartozik és nem tart a munkanélküliségtől, azok helyzete véleményem szerint foglalkoztatási szempontból stabilabb, állandó a munkahelyük, vagy olyan szektorban végzik munkájukat ahol csekélyebb a munkahelyvesztés, a munkanélküliség kockázata.

20. ábra - Mennyire tekinti súlyos problémának a munkanélküliséget?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

Ennél a kérdéscsoportnál az utolsó kérdésem arra irányult, hogy a válaszadók mennyire tekintik súlyos problémának a munkanélküliséget. A válaszadásra egy skála állt rendelkezésre, az alábbi értékekkel:

- 5 – teljes mértékben annak tekinti
- 4 – nagyon annak tekinti
- 3 – közepesen tekinti annak
- 2 – kevésbé tekinti annak
- 1 – egyáltalán nem tekinti annak

A 20. ábrán jól látszik, hogy a kitöltők közül 76 fő, tehát 50,67% tekinti teljes mértékben súlyos problémának a hazai munkanélküliséget, ezen felül 24,67%-uk, 37 fő vélekedik róla nagyon komoly problémaként. Ebből az mutatkozik meg hogy a válaszadók 75,34%-a komoly kihívásnak tartja a kérdést. A kitöltők közül azok létszáma, akik közepesen tekintik súlyosnak is magas, 23 fő. A fent ábrázolt vélekedés okai többfélék lehetnek, tényezők közé sorolható véleményem szerint a kutatásom központjában álló támogatási rendszerek hiányossága, a megélhetési nehézségek és a napjainkat erősen befolyásoló gazdasági bizonytalanság is.

Az álláskeresési járadék és a megélhetési költségek viszonya

21. ábra - Van-e egyéb védekezési módszere, ha esetlegesen megszűnne az állandó munkahelye?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

Kérdőívem e szakasza az első általam felállított hipotézis témája köré megfogalmazott kérdésekből állt, melyet így írtam le: a hazai álláskeresési járadék, illetve ellátás összege nem fedezi az egyéni megélhetési költségeket. Azt fontos kiemelnem, hogy a válaszadóim közül 9 fő nem volt jogosult álláskeresési járadékra vagy nem volt munkanélküli állományban, viszont keresettel és megélhetési költségekkel rendelkeznek, ami alapján a járadék összege kiszámolható, tehát válaszaik ez alapján az itt feltett kérdésekre meglátásom szerint teljesen relevánsnak értékelhetők.

A 21. ábrán látható diagram azt szemlélteti, hogy a kérdőívet kitöltőknek milyen lehetséges stratégiái vannak, amennyiben elveszítenék munkahelyüket. A válaszadók 38%-a, 57 fő nem rendelkezik a felsorolt védekezési módszerek egyikével sem, nincs egyéb bevételük, tehát teljesen kiszolgáltatott helyzetbe kerülhetnek ha esetlegesen megszűnik a munkahelyükről származó jövedelmük. 41 fő, 27,33% támaszkodna megtakarításra, a megtakarítás mértéke a jelenlegi kutatás témájában nem releváns információ, ezért arra nem kérdeztem rá külön kérdésben. A válaszadók 14,67%-a látja a megoldást állandó másodállás végzésével vagy alkalmi munkák vállalásával. 3,33%, igen kis része a megkérdezetteknek rendelkezik befektetésekkel, amelyek munkanélküliség esetén is jövedelmet generálnak számukra. A diagram rávilágít arra, hogy a válaszadóim több mint egyharmada nincs felkészülve a munkanélküliségből eredő anyagi kihívásokra.

22. ábra - Elegendőnek tartja az álláskeresői járadék összegét havi megélhetési költségeihez képest?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A 22. ábra diagramja rendkívül erős visszajelzést ad válaszadóimtól arra, hogy a jelenlegi támogatási rendszer által megítélt összeg véleményük szerint nem megfelelő mértékű az alapvető megélhetési költségeikhez képest, ha valaki munkanélkülivé válik. Ez azt jelenti, hogy a mindennapi élethez nem biztosít elégséges anyagi háttérrel. A válaszadók magas többsége válasza alapján, ami 137 főt takar, a jelenlegi álláskeresői járadék nem biztosít védelmet a munkanélküliségből eredő anyagi nehézségek ellen, mert megélhetési költségeik lényegesen magasabb összeget emészthetnek fel, mint azt a kapott járadék fedezni tudná.

23. ábra - Tudta az álláskeresői járadék fedezni az alapvető szükségleteit? Például lakhatás, élelmiszer, közlekedés stb.

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

Az előző diagram alapján a válaszadók segítségével megállapítottam, hogy a tapasztalataik alapján a megkérdezettek 73,33%-ának véleménye szerint az álláskeresői járadék nem fedezi az alapvető szükségleteiket sem. A lakhatás válaszlehetősége alatt a lakhatással kapcsolatos összes opciót érdemes értelmezni, például egy lakás rezsije, egy saját lakás törlesztőrésze, hitelfolyósítása vagy egy albérlet fenntartása. Mindhárom csoportban az elmúlt években állandó áremelkedés tapasztalható, a közlekedés témakörében pedig a hazai üzemanyagárakat tekintve véleményem szerint nem szükséges bővebb magyarázat. Ez azt jelenti, hogy a megkérdezettek közül 110 fő, tehát jelentős részük nézett szembe anyagi nehézségekkel, amikor álláskeresői járadékra hagyatkozott. A válaszadók kisebb csoportja 40 fő, akik viszonylag stabilan képesek voltak megélni a járadék összegéből és tudták fedezni az alapvető szükségleteiket.

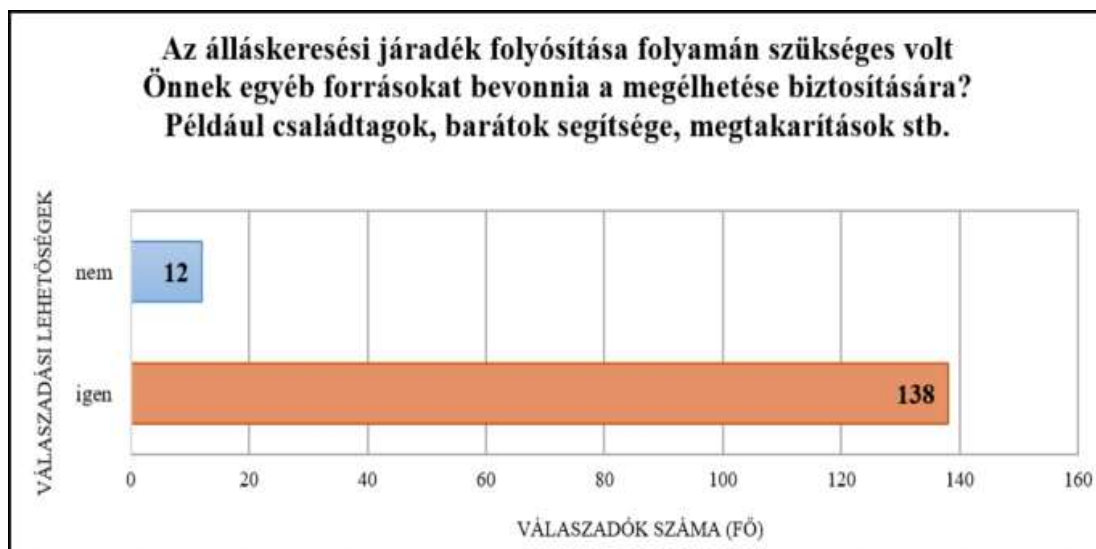
24. ábra - Tapasztalt-e megélhetési nehézségeket az álláskeresői járadék folyósításának ideje alatt?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A következő kérdésekre válaszolók az előző ábrához hasonlóan 73,33%-a szembesült megélhetési nehézségekkel a járadék folyósítása során, tehát jelentős pénzügyi bizonytalanságot tapasztaltak, valószínűsíthető hogy csak a járadékra hagyatkozva nem tudták fenntartani a megszokott, megfelelő életminőségüket.

25. ábra - Az álláskeresési járadék folyósítása folyamán szükséges volt Önnek egyéb forrásokat bevonnia a megélhetése biztosítására? Például családtagok, barátok segítsége, megtakarítások stb.

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A 25. ábra alapján a válaszadók 92%-ának, 138 főnek az volt a tapasztalata, hogy szüksége volt egyéb, a felsorolt források, segítségek közül valamelyiket bevonni a megélhetésük biztosítására, amikor az álláskeresési járadékot folyósították számukra. Rendkívül fontos és megdöbbentő adatnak tartom, hogy a 150-ből csak 12 fő gondolta úgy, hogy nem volt szüksége mások segítségére boldogulása érdekében miközben folyósították számukra a munkakeresési járulékot. Az, hogy a munkanélkülieknek külső segítségre vagy külső forrásokra kényszerülnek a munkakeresés során véleményem szerint erősíti a személy kiszolgáltatottság érzését, alacsonyabb önbecsüléssel rendelkezhet, valamint társadalmi szempontból csökken a rendszerbe vetett bizalma, ami növelheti az állam és társadalom tagjai, az egyének közötti feszültséget. Az ilyen helyzetek rámutatnak az álláskeresési járadék rendszerének hiányosságaira, amelyek hosszabb távon szükségessé tehetik a reformokat.

26. ábra - Milyen hosszú időre elegendő az álláskeresői járadék összege Ön szerint?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A 26. ábrán látható diagram azt mutatja meg, hogy a válaszadók véleménye szerint a járadék összege milyen hosszú időre volt elegendő. A kapott eredményből egyértelműen látszik, hogy a válaszadók 48%-a, 72 fő gondolja úgy, hogy a járadék mindössze 1 hónapra elegendő. Igen jelentős csoport, 20,67% szerint még egy hónapra sem elegendő. Egy hosszabb munkanélküliségi időszak alatt a járulékok összege a fenti ábra alapján nem nyújt elegendő fedezetet, a megkérdezettek 68,67%-a szerint az álláskeresői járadék igen rövid időn, 2 hónapon belül kimerül.

27. ábra - Mennyire találja az álláskeresői járadék rendszerét igazságosnak a megélhetési költségekkel összevetve?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

Az erre a szakaszra, hipotézisre vonatkozó kérdések közül az utolsóban arra voltam kíváncsi, hogy a megkérdezettek mennyire ítélik igazságosnak az álláskeresői járadék rendszerét a megélhetési költségekkel összevetve. A válaszadók 70%-a, 105 fő szerint egyáltalán nem, 17,33%, 26 fő szerint kevésbé igazságos, ebből következtethető hogy a legtöbb válaszadónak komoly kritikái vannak és elégedetlen az álláskeresői járadék rendszerének igazságosságával.

Az álláskeresői járadék folyósítási idejének hatása az álláskeresőkre

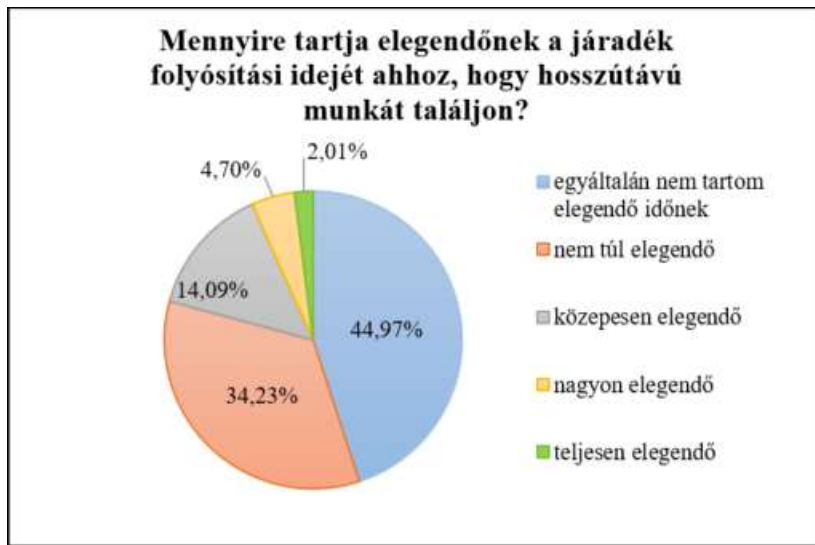
28. ábra - Sikert-e hosszútávú, képzettségének megfelelő munkalehetőséget találni az álláskeresői járadék folyósításának ideje alatt?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A továbbiakban a második hipotézishez kapcsolódóan igyekeztem megfogalmazni a kérdéseket a kérdőív összeállításakor, amelyet így írtam le: az álláskeresői járadék folyósításának időtartama nem elegendő új, hosszútávú munkalehetőség megtalálására. Az első kérdés arra vonatkozott, hogy a megkérdezetteknek sikerült-e hosszútávú munkalehetőséget találni a járadék folyósításának ideje alatt. A válaszok alapján 74,67%, 112 fő nem talált megfelelő munkát ezen időszak alatt. A válaszadók mindössze 25,33%-ának, 38 főnek sikerült hosszútávú munkát találni, ez azt mutatja, hogy kisebb az a csoport aki képes volt az álláskeresői járadék folyósításának ideje alatt elhelyezkedni, míg másoknak több idő vagy támogatás volt szükséges.

29. ábra - Mennyire tartja elegendőnek a járadék folyósítási idejét ahhoz, hogy hosszútávú munkát találjon?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A 29. ábrán látható diagram eredményei alapján a válaszadók nagy többsége szerint, 79,% szerint egyáltalán nem, vagy nem túl elegendő a járadék folyósítási idejét ahhoz, hogy hosszútávú, megfelelő munkát vagy tartós foglalkoztatást találjon. A teljesen elégedettek aránya mindössze csak 2,01 százalék, 3 fő, akik teljesen elegendőnek találják.

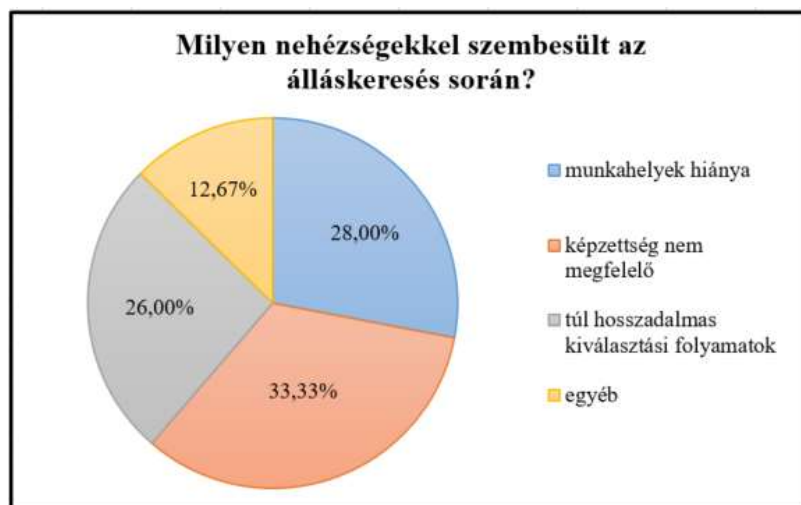
30. ábra - A munkakeresés során mennyire tartotta magát aktívnak az álláskeresésben?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A 30. ábra diagramja azt mutatja meg számunkra, hogy a kérdésre válaszadók mennyire érezték magukat aktívnak munkakeresés során, amíg munkanélküli állományban voltak. A válaszadók kis része, 28 fő, 18,67% nyilatkozta magát teljesen aktívnak, ez azt jelenti, hogy minden lehetséges módot és eszközt kihasználtak az álláskeresés során. A válaszadók közül 58 fő, 38,67% kicsit mérsékeltebbnek érezte az aktivitást, ők csak nagyon aktívnak tartották magukat.

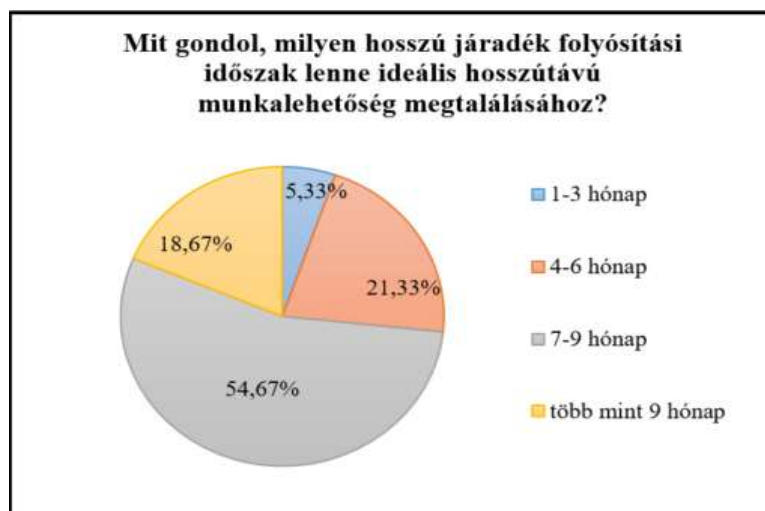
31. ábra - Milyen nehézségekkel szembesült az álláskeresés során?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

A következő kérdésem arra kereste a választ, hogy a kitöltők véleménye alapján mik azok a nehézségek, amikkel szembesülniük kellett az álláskeresésük során. Választási lehetőségük csak egy volt, ezért azt választották, ami leginkább igaz rájuk. A leggyakoribb válasz 33,33%-uknak, 50 főnek az volt, hogy a képzettségük nem megfelelő. A második legnagyobb csoport 42 fő, akik a munkahelyek hiányát emelték ki fő problémaként, ez problémát okozhatott az időtényezőt tekintve, mert a hosszadalmasra húzódhatott a nyitott pozíciók felkutatása számukra. 39 fő, a válaszadók 26%-a jelölte be, hogy számára a túl hosszadalmas kiválasztási folyamat jelentette a nehézség forrását, ez jelentős akadály lehet az álláskereső számára, mert elnyújtja a munkanélküliség időtartamát valamint lassítja a munkához való hozzáférést.

32. ábra - Mit gondol, milyen hosszú járadék folyósítási időszak lenne ideális hosszútávú munkalehetőség megtalálásához?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

Az utolsó előtti kérdésben a véleményét kérdeztem a kitöltőknek arra irányulón, hogy szerintük milyen hosszú járadék folyósítási időszak lenne ideális a számukra miközben keresik hosszútávú, stabil munkalehetőségüket. Mindössze 8 fő gondolta úgy, hogy 1-3 hónap elegendő lenne a munkakereséshez, a 4-6 hónap válaszlehetőséget választotta 32 fő. A legtöbb választást elérő lehetőség a 7-9 hónap lett, ami azt jelenti, hogy az általam megkérdezett 82 fő szerint határozottan kevés a most hatályban lévő 3 hónapos intervallum. A válaszadók 73,33%-a szerint legalább 7 hónap vagy annál többre lenne szükség ahhoz, hogy megfelelő foglalkoztatást találjanak.

33. ábra - Mennyire elégedett az álláskeresői járadék rendszerével?

Forrás: kérdőív (2024), saját szerkesztés

Legvégül arról kérdeztem a kitöltőket, hogy általánosságban mennyire elégedettek az álláskeresői járadék jelenlegi rendszerével. A 150 főből 66,67% -uk, 100 fő egyáltalán nem elégedett, 38 fő kevésbé pedig a kevésbé elégedett lehetőséget választotta. Ez azt jelenti hogy összesen 92%-a a megkérdezetteknek valamilyen mértékben elégedetlen a rendszerrel. Mindössze 7 fő van a megkérdezettek között, akik közepesen vagy nagyon elégedettek. Teljes mértékben elégedett válaszadóm csak 5 fő volt. Ez arra enged következtetni, hogy az álláskeresői járadékrendszer nem felel meg a válaszadók elvárásainak a jelenlegi formájában.

9. Következtetések és javaslatok

Szakdolgozatomban két hipotézist fogalmaztam meg a hazai munkakeresési járulék rendszerével kapcsolatosan. Az előző fejezetben részletezett kutatásom alapján értékelni tudom mind a két állításomat és dönteni azok helytállóságáról.

Első hipotézis: A hazai álláskeresői járadék összege nem fedezi az egyéni megélhetési költségeket. A kérdőívet kitöltők nagy többsége saját bevallása alapján nem találta elegendőnek a járulék összegét, hiszen jelentős részük válaszaik alapján nem tudták fedezni alapvető szükségleteiket és tapasztaltak anyagi nehézségeket is a folyósítás időtartama alatt. Ráadásul külső segítségre a válaszadók közül 138-nak szüksége volt a járulék összegén túlmenően. Ezzel az eredménnyel az első hipotézisem helytállóságát be tudtam bizonyítani.

Második hipotézis: Az álláskeresői járadék folyósításának időtartama nem elegendő új, hosszútávú munkalehetőség megtalálására. A kitöltők válaszaik alapján a megkérdezettek számára a három hónapos időtartam jelentős korlátot jelentett és nem illeszkedik a munkaerőpiac valóságához. Az előző fejezetben leírt kutatási eredmények alapján ezt a hipotézist is igazoltnak tekinthetjük, mert a válaszadók egyértelműen hosszabb időszakot tartanak szükségesnek. A továbbiakban a kapott eredmények javítása érdekében fogalmazok meg javaslatokat.

A válaszokból arra következtetek, hogy az álláskeresői járadékrendszer reformokra szorul. Első lépésként az álláskeresői járadék összegének emelésére lenne szükség, mert nem igazodik a reális megélhetési költségekhez a megszabott 60%, illetve a bruttó minimálbér összegében való maximalizálás. A hazai minimálbér emelése már egy megoldás lenne, vagy eltörölni a fix százalékos jellegű korlátot és sávos rendszert bevezetni, amely a munkanélkülivé vált személy előző fizetésének nagyobb százalékát fedezi.

A folyósítási időszak meghosszabbítását minimum 6-9 hónapra lehetne emelni, mert jobban igazodik a hosszabb álláskeresői folyamatokhoz. Eltérő időkre telik a szektorokban megfelelő állást találni, ezzel viszont lehetőséget teremtené az álláskeresőknél, hogy nagyobb eséllyel találják meg a hosszútávú foglalkoztatottság lehetőségét. A 17. ábrán látható kérdésemből kiderül, hogy a válaszadók jelentős része érzékel munkaerőpiaci

egyenlőtlenségeket, mert régióként eltérőek a munkalehetőségek. Ez azt eredményezi, hogy vannak olyan területek, ahol gyorsabban és akadnak ahol lassabban találna munkát aki munkanélküli. Hasznos lehet egy ilyen jellegű sávozás, különbségtétel is. Felmérést követően meghatározni ahol magasabb a munkalehetőség, ott a folyósítási időszakot meghagyni, ahol kevés lehetőség akad a foglalkoztatásra ott pedig a hosszadalmas keresés okán megnövelni a folyósítás időszakot. ezzel kezelni a regionális különbségeket.

Végezetül, mint arra korábban kitértem, a munkanélküliség nemcsak anyagi, hanem mentális, pszichológiai terhet is ró a társadalom munkanélküli tagjaira, ezzel nehezítve az álláskeresés sikerességét. Ennek minimalizálása érdekében bevezetésre kerülhetnének mentális egészségre fókuszolt helyező programok, szervezetek, szerveződések ezzel is erősítve a közösségi támogatási rendszerek fontosságát is.

10. Összefoglalás

Dolgozatomban a hazai munkanélküliségi helyzetet valamint az álláskeresői járadék rendszerének hatékonyságát, megítélését vizsgáltam. Kutatásom középpontjában két hipotézis állt, először is, hogy az álláskeresői járadék összege nem elegendő az egyéni megélhetési költségek fedezésére, másodszor pedig, hogy a folyósítás időtartama nem biztosít elegendő időt új, hosszútávú munkalehetőség megtalálására.

A munkanélküliséggel kapcsolatos alapfogalmak tisztázása és a szorosan kapcsolódó mutatószámok bemutatása segített megérteni a hazai munkaerőpiac működését. A szakirodalmi áttekintés során kitértem a munkanélküliség közgazdasági magyarázataira, illetve ismertettem a makroökonómiai elméleteket. A munkanélküliség gazdasági elméleteire támaszkodva részleteztem a különböző formákat és lehetséges okokat, külön fejezetet szentelve a munkanélküliség csökkentésének lehetséges módjairól, valamint kiemeltem a foglalkoztatáspolitikai szereplőit és feladataikat.

Szakdolgozatom központi részében a hazai munkanélküli-ellátási rendszer történelmi fejlődését, működését és annak alakulását vizsgáltam, a jelenlegi támogatási struktúrákat és azok elégtelenségét feltárva. A jelenlegi rendszerrel kapcsolatos társadalmi kritikákat egy általam készített kérdőív segítségével vizsgáltam. Kutatásom eredményei alapján arra jutottam, hogy a járadékrendszer több szempontból is reformra szorul, mindkét hipotézisem helytállóságát bizonyítottam, mert a válaszadók többsége szerint a 90 napos folyósítási idő nem elég ahhoz, hogy tartós munkahelyet találjanak, valamint a járadék összege nem fedezi az egyéni megélhetési költségeket.

Azt gondolom, hogy a kitűzött célt, hogy bemutassam a munkanélküliséget, a hazai munkanélküli-ellátási rendszer sajátosságait és megítélését valamint hogy hogyan lehetne a hazai segélyezési rendszerek hatékonyságát fejleszteni sikeresen teljesítettem a felhasznált szakirodalmak áttekintésével és a saját kutatásom felhasználásával.

Irodalomjegyzék

1. Adó online (2024): Minimálbér 2024: íme, minden részlet. Elérhető:
<https://ado.hu/ado/minimalber-2024-ime-minden-reszlet/>
2. Dedák István (2010): Makroökonómia – Elmélet és gazdaságpolitika. Budapest: Saldo Zrt.
3. Dedák István – Dr. Magda Róbert – Dr. Lőkös László - Bozsik Norbert (2004): Makroökonómia, Gyöngyös: KRF Kiadó
4. Economicshelp (2022): Classical Unemployment Definition. Elérhető:
<https://www.economicshelp.org/blog/glossary/classical-unemployment/>
5. Economy-pedia (2024): Ciklikus munkanélküliség - Mi ez, meghatározása és fogalma. Elérhető: <https://hu.economy-pedia.com/11039944-cyclical-unemployment>
6. HR portál (2021): Munkanélküliség történeti áttekintése. Elérhető:
https://www.hrportal.hu/hr/munkanelkuliseg_torteneti_attekintese-20210826.html
7. Krisztián Béla – Sebők Marianna (szerk.) (2018): A munka világa a 21. század elején. Budapest: Saxum Kiadó
8. Közfoglalkoztatási portál (2024): Havi tájékoztatás a közfoglalkoztatásról
Elérhetőség: <https://kozfoglalkoztatatas.kormany.hu/havi-tajekoztatatas-a-kozfoglalkoztatatasrol>
9. Központi Statisztikai Hivatal (2024): Elérhetőség: www.ksh.hu
10. László Gyula (szerk.) (2021): Foglalkoztatáspolitikai. Budapest: Wolters Kluwer Hungary Kft. Elérhetőség: <https://doi.org/10.55413/9789632959764>
11. Meyer Dietmar (szerk.) (1992): Bevezetés a makroökonómiába. Budapest: BKE Egyetemi jegyzet
12. Móré Mariann – Sebők Marianna (szerk.) (2018): A munka világa a 21. század elején. Budapest: Saxum Kiadó
13. Nagy Judit (2018): Foglalkoztatáspolitikai, Kormányzati tanulmányok. Budapest: NKE

14. Nfsz.hu (2024): Az európai uniós munkanélküli ellátás szabályai. Elérhető:
https://nfsz.munka.hu/cikk/541/Az_europai_unios_munkanelkuli_ellatas_szabalyai
15. Nicholas Gregory Mankiw (2005): Makroökonómia, Osiris Kiadó
16. Nordhaus, William D.–Samuelson, Paul A. (2016): Közgazdaságtan. Budapest: Akadémiai Kiadó. Elérhetőség: <https://doi.org/10.1556/9789630597814>
17. Portfolio (2022): A munkanélküli biztosítás és a munkanélküliség hossza: milyen rövid a három hónap? Elérhetőség:
<https://www.portfolio.hu/krtk/20220206/a-munkanelkuli-biztositas-es-a-munkanelkuliseg-hossza-milyen-rovid-a-harom-honap-524759>
18. Rimányiné Somogyi Szilvia – Kozma Béla (szerk) (2005): Foglalkoztatáspolitikai. Pécs: Comenius Kft
19. Szellő János - Sebők Marianna (szerk) (2018): A munka világa a 21. század elején. Budapest: Saxum Kiadó
20. Unédic (2023): Unemployment Insurance in Europe. Elérhető:
https://www.unedic.org/storage/uploads/2023/07/20/Europ-info-2022-EN_uid_64b93e96b505c.pdf

Ábrák és táblázatok jegyzéke

Ábrajegyzék:

1. ábra - A népesség gazdasági aktivitása Magyarországon.....	5. oldal
2. ábra - A 15-74 évesek munkanélküliségi rátájának alakulása az Európai Unió tagállamaiban 2024-ben.....	7. oldal
3. ábra - Az aktivitási arány, a munkanélküliségi ráta és a foglalkoztatási ráta alakulása Magyarországon 2009 és 2023 között	8. oldal
4. ábra - A magas reálbérek okozta munkanélküliség	12. oldal
5. ábra – A gazdaságpolitikai beavatkozások csoportosítása	16. oldal
6. ábra – IS-LM modell	18. oldal
7. ábra - A monetáris expanziós politika alkalmazásának hatása az LM görbére	19. oldal
8. ábra - A kitöltők nemek szerinti megoszlása.....	26. oldal
9. ábra - Mi a családi állapota?	26. oldal
10. ábra - Milyen korosztályhoz tartozik?	27. oldal
11. ábra - A kitöltők lakóhely szerinti megoszlása.....	28. oldal
12. ábra - A kitöltők legmagasabb iskolai végzettsége	28. oldal
13. ábra - Ön jelenleg háztartásában gondoskodik-e kiskorú vagy eltartott gyermekről?.....	29. oldal
14. ábra - Jelenleg van munkahelye?.....	30. oldal
15. ábra - Milyen cégnél dolgozik?	30. oldal
16. ábra - Mikor kezdett dolgozni a jelenlegi főmunkájában?	31. oldal
17. ábra - A lakóhelye és környékére igaz hogy kevés a munkalehetőség?	32. oldal
18. ábra - Volt-e már korábban munkanélküli állományban, volt-e jogosult álláskeresői járadékra?.....	32. oldal
19. ábra - Tart-e a munkanélküliségtől?	33. oldal
20. ábra - Mennyire tekinti súlyos problémának a munkanélküliséget?	34. oldal
21. ábra - Van-e egyéb védekezési módszere, ha esetlegesen megszűnne az állandó munkahelye?.....	35. oldal
22. ábra - Elegendőnek tartja az álláskeresői járadék összegét havi megélhetési költségeihez képest?	36. oldal
23. ábra - Tudta az álláskeresői járadék fedezni az alapvető szükségleteit? Például lakhatás, élelmiszer, közlekedés stb.	36. oldal

24. ábra - Tapasztalt-e megélhetési nehézségeket az álláskeresési járadék folyósításának ideje alatt?.....	37. oldal
25. ábra - Az álláskeresési járadék folyósítása folyamán szükséges volt Önnek egyéb forrásokat bevonnia a megélhetése biztosítására? Például családtagok, barátok segítsége, megtakarítások stb.	38. oldal
26. ábra - Milyen hosszú időre elegendő az álláskeresési járadék összege Ön szerint?.....	39. oldal
27. ábra - Mennyire találja az álláskeresési járadék rendszerét igazságosnak a megélhetési költségekkel összevetve?.....	39. oldal
28. ábra - Sikerült-e hosszútávú, képzettségének megfelelő munkalehetőséget találnia az álláskeresési járadék folyósításának ideje alatt?.....	40. oldal
29. ábra - Mennyire tartja elegendőnek a járadék folyósítási idejét ahhoz, hogy hosszútávú munkát találjon?	41. oldal
30. ábra - A munkakeresés során mennyire tartotta magát aktívnak az álláskeresésben?.....	41. oldal
31. ábra - Milyen nehézségekkel szembesült az álláskeresés során?	42. oldal
32. ábra - Mit gondol, milyen hosszú járadék folyósítási időszak lenne ideális hosszútávú munkalehetőség megtalálásához?	43. oldal
33. ábra - Mennyire elégedett az álláskeresési járadék rendszerével?	43. oldal

Táblázatok jegyzéke:

1. táblázat - A minimálbér összegének alakulása hazánkban.....	12. oldal
2. táblázat – Európai Unió tagállamok munkanélküli juttatásának időtarama.....	21. oldal
3. táblázat – Álláskeresési járadékban részesültek létszáma Magyarországon 2009 és 2023 között	22. oldal

Mellékletek

1. melléklet: Kérdőív

Kedves Kitöltő,

Bán Erika Hajnalka vagyok a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem budai campusának Gazdálkodási- és menedzsment alapszakos végzős hallgatója.

Kérem, hogy amennyiben Ön 18-74 év közötti és Magyarországon él, szánjon néhány percet 25 zárt kérdésből álló kérdőívem kitöltésére, amelyből mind a 25-ben egyszerű választ kérek. A kérdőív kitöltése 8 percet vesz igénybe. A kérdőív kitöltése teljesen anonim módon történik, a kapott eredményt kizárólag saját munkám során használom fel. Együttműködésével segítséget nyújt szakdolgozatom megírásához, melynek címe: A foglalkoztatáspolitikai aktuális kérdései – munkanélküliek támogatási rendszere Magyarországon.

Előre is köszönöm, ha kitöltésével segíti munkámat és hozzájárul kutatásom eredményességéhez.

Demográfiai adatok

Neme:

- ☐ férfi
- ☐ nő

1. Mi a családi állapota?

- ☐ egyedülálló/nőtlen
- ☐ házas
- ☐ elvált
- ☐ élettársi kapcsolatban

2. Milyen korosztályhoz tartozik?

- ☐ 18 év alatti
- ☐ 18-24
- ☐ 24-35
- ☐ 35-45
- ☐ 45-60
- ☐ 60 feletti

3. Lakóhely szerinti vármegye

- ☐ Bács-Kiskun
- ☐ Baranya
- ☐ Békés
- ☐ Borsod-Abaúj-Zemplén
- ☐ Csongrád-Csanád
- ☐ Fejér
- ☐ Győr-Moson-Sopron
- ☐ Hajdú-Bihar
- ☐ Heves
- ☐ Jász-Nagykun-Szolnok
- ☐ Komárom-Esztergom
- ☐ Nógrád
- ☐ Pest
- ☐ Somogy
- ☐ Szabolcs-Szatmár-Bereg
- ☐ Tolna
- ☐ Vas
- ☐ Veszprém
- ☐ Zala

4. Legmagasabb iskolai végzettsége

- ☐ általános iskola
- ☐ szakmunkásképző
- ☐ középiskola

- ☐ főiskola
- ☐ egyetem

5. Ön jelenleg háztartásában gondoskodik-e kiskorú vagy eltartott gyermekről?

- ☐ igen
- ☐ nem

Munkanélküliséggel kapcsolatos kérdések

6. Jelenleg van munkahelye?

- ☐ van
- ☐ nincs

7. Milyen cégnél dolgozik?

- ☐ nincs munkahelyem
- ☐ mikroállalkozás (1-9 fő)
- ☐ kisállalkozás (10-49 fő)
- ☐ középvállalat (50-249 fő)
- ☐ nagyvállalat (250 fölött)
- ☐ multinacionális vállalat (több országban is van telephelye)

8. Mikor kezdett dolgozni a jelenlegi főmunkájában?

- ☐ jelenleg nem dolgozom
- ☐ 3 hónapja vagy azon belül
- ☐ 3-6 hónapja
- ☐ 6 hónapja-1 éve
- ☐ 1 éve - 3 éve
- ☐ 3 éve-5 éve
- ☐ több mint 5 éve

9. A lakóhelye és környékére igaz-e hogy kevés a munkalehetőség?

- ☐ igaz
- ☐ nem igaz

10. Volt-e már korábban munkanélküli állományban, volt-e jogosult álláskeresési járadékra?

- ☐ igen
- ☐ nem

11. Tart-e a munkanélküliségtől?

- ☐ igen
- ☐ nem

12. Mennyire tekinti súlyos problémának a munkanélküliséget?

- ☐ egyáltalán nem tekintem annak
- ☐ kevésbé tekintem annak
- ☐ közepesen tekintem annak
- ☐ nagyon annak tekintem
- ☐ teljes mértékben annak tekintem

Az álláskeresési járadék és a megélhetési költségek viszonya

13. Van-e egyéb védekezési módszere ha esetlegesen megszűnne az állandó munkahelye?

- ☐ igen, megtakarítás
- ☐ igen, befektetés
- ☐ igen, állandó másodállás
- ☐ igen, alkalmi munkavállalás
- ☐ igen, a felsoroltakon kívül más bevétel
- ☐ nincs

14. Elegendőnek tartja az álláskeresési járadék összegét havi megélhetési költségeihez képest?

- ☐ igen, elegendőnek tartom
- ☐ nem, nem tartom elegendőnek

15. Tudta az álláskeresősi járadék fedezni az alapvető szükségleteit? Például lakhatás, ételkészítés, közlekedés stb.

- ☐ igen
- ☐ nem

16. Tapasztalt-e megélhetési nehézségeket az álláskeresősi járadék folyósításának ideje alatt?

- ☐ igen, tapasztaltam
- ☐ nem, nem tapasztaltam

17. Az álláskeresősi járadék folyósítása folyamán szükséges volt Önnek egyéb forrásokat bevonnia a megélhetése biztosítására? Például családtagok, barátok segítségével, megtakarítások stb.

- ☐ igen
- ☐ nem

18. Milyen hosszú időre elegendő az álláskeresősi járadék összege Ön szerint?

- ☐ kevesebb mint egy hónap
- ☐ 1 hónapra
- ☐ 2 hónapra
- ☐ 3 hónapra vagy tovább

19. Mennyire találja az álláskeresősi járadék rendszerét igazságosnak a megélhetési költségekkel összevetve?

- ☐ Egyáltalán nem igazságos
- ☐ Kevéssé igazságos
- ☐ Közepesen igazságos
- ☐ Nagyon igazságos

Az álláskeresési járadék folyósítási idejének hatása az álláskeresésre

20. Sikerült-e hosszútávú, képzettségének megfelelő munkalehetőséget találnia az álláskeresési járadék folyósításának ideje alatt?

- ☐ igen
- ☐ nem

21. Mennyire tartja elegendőnek a járadék folyósítási idejét ahhoz, hogy hosszútávú munkát találjon?

- ☐ egyáltalán nem tartom elegendő időnek
- ☐ nem túl elegendő
- ☐ közepesen elegendő
- ☐ nagyon elegendő
- ☐ teljesen elegendő

22. A munkakeresés során mennyire tartotta magát aktívnak az álláskeresésben?

- ☐ Egyáltalán nem volt aktív
- ☐ Kevésbé volt aktív
- ☐ Közepesen aktív
- ☐ Nagyon aktív
- ☐ Teljesen aktív

23. Milyen nehézségekkel szembesült az álláskeresés során?

- ☐ munkahelyek hiánya
- ☐ képzettség nem megfelelő
- ☐ túl hosszadalmas kiválasztási folyamatok
- ☐ egyéb

24. Mit gondol, milyen hosszú járadék folyósítási időszak lenne ideális hosszútávú munkalehetőség megtalálásához?

- ☐ 1-3 hónap
- ☐ 4-6 hónap
- ☐ 7-9 hónap

- több mint 9 hónap

25. Mennyire elégedett az álláskeresési járadék rendszerével?

- egyáltalán nem elégedett
- kevésbé elégedett
- közepesen elégedett
- nagyon elégedett
- teljes mértékben elégedett

Függelék

NYILATKOZAT

szakdolgozat¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Bán Erika Hajnalka
A Hallgató Neptun kódja: OGF4RZ
A dolgozat címe: A munkanélküliség okai és következményei.
A foglalkoztatáspolitikai aktuális kérdései –
munkanélküliek támogatási rendszere Magyarországon
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Közgazdasági és Természeti Erőforrások tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumba. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumban.

Kelt: 2024.10.29

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

NYILATKOZAT

Bán Erika Hajnalka (hallgató Neptun azonosítója: OGF4RZ) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: Gyöngyös, 2024. október 28.

belső konzulens

¹ A megfelelő aláhúzendó.

² A megfelelő aláhúzendó.